

Från nuläge till önskat läge

En förstudie om Enköpings kommuns arbete med social hållbarhet

Terence Fell: Docent i statsvetenskap, MDU

Jörgen Ödalen: Docent i statsvetenskap, MDU

Förord

Situationen i Sverige kännetecknas i ökande utsträckning av politisk turbulens, orsakad bland annat av de negativa effekterna av en tilltagande rumslig social- och etnisk segregation. Dessa negativa effekter tar sitt uttryck i en ökande gängkriminalitet och ett samhälle som alltmer kännetecknas av otrygghet. Dessa effekter blir först tydliga på den kommunala nivån.

Denna förstudie har genomförts i ett läge där det säkerhetspolitiska tillståndet i vårt närområde allvarligt försämrats. Denna utveckling har medfört att Sverige återupptagit planeringen för totalförsvaret. Det pågående kriget i Ukraina har föranlett Sverige och Finland att ansöka om medlemskap i Nato. När vi till detta lägger en ökande inflation, som innebär stigande kostnader för bland annat el, värme, drivmedel, samt livsmedel för de svenska hushållen, så har vi en utveckling som riskerar att förvärra en redan utmanande situation. Hushåll med små marginaler är de som drabbas hårdast, ett faktum som gör en enskild kommuns sociala hållbarhetssträvanden mer angelägna.

En socialt hållbar kommun bör betraktas som ett nödvändigt steg i riktning mot en ljusare framtid för Sverige. I den bemärkelsen framstår Enköpings kommun som en ledstjärna vad gäller viljan att med en god förankring i vetenskapen bygga en solid social grund varifrån ett mer ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle kan växa fram.

Detta projekt hade inte kunnat genomföras utan ett stort engagemang från enskilda personer och grupper. Därför vill vi rikta ett stort tack till Enköpings kommuns medarbetare, i synnerhet Anna Nilsson (Verksamhetsstrateg), Emelie Boman (Trygghetsstrateg), Clara Thorgren (Hållbarhetsstrateg), Maria Sjöstedt (Strategisk kommunikator), Annelie Högsund (Kvalitetsstrateg), Marie Lindelöf (Programledare), och Marcus Wennerström (Chef för säkerhet och trygghet). Det är ni som också har lagt rälsen för att rapporten på ett smidigt sätt kunnat rulla ända fram till dess slutstation. Vi vill också rikta ett stort tack till statsvetarstudenterna Kokeb Tecle, Frenklina Kola, Mona Tannous, Albin Edlund, Isak Ferm, och Ivan Prokhodtsev som tillsammans gjorde viktiga insatser under workshopsarbetet. Avslutningsvis vill vi även rikta ett stort tack till var och en av de 93 politiker, chefstjänstemän, närbyråkrater och företrädare för det civila samhället som deltog i våra enkätundersökningar samt efterföljande workshops under hösten 2022.

Västerås, mars 2023

Terence Fell & Jörgen Ödalen

Sammanfattning

Denna rapport utgör en förstudie av arbetet med social hållbarhet i Enköpings kommun. Med *förstudie* menas en undersökning som inte är fullständig, men som kan fungera som en inledning till framtida mer omfattande projekt. En utgångspunkt för en studie som denna är att aktörer som har till uppgift att på olika vis arbeta med sociala utmaningar och utveckla dagens svenska kommuner behöver ha en bra förståelse för vad social hållbarhet innebär. Särskilt viktigt är detta om dessa aktörer ska kunna formulera och förverkliga politiska initiativ som leder till att den sociala hållbarheten stärks. Vi kommer i denna rapport att närmare beskriva den så kallade *Munkmodellen*, som vi ser som en bra modell som aktörer i en kommunal beslutskedja kan använda för att identifiera vilka olika delar som ingår i en kommuns sociala hållbarhetspolicy.

I detta forskningsprojekt har vi använt Munkmodellen för att belysa såväl styrkor som svagheter i Enköpings sociala hållbarhetsträvanden. Med utgångspunkt i tidigare forskning har syftet varit att undersöka politikernas, chefstjänstemännens, närbyråkraters och det civila samhällets förmåga att tillsammans formulera och genomföra sociala hållbarhetsåtgärder.

Vi har samlat in material till denna förstudie genom att genomföra sex workshops och genom att vi i förväg skickat ut enkäter till workshopdeltagarna. Deltagarna utgjordes av politiker, chefstjänstemän, närbyråkrater och företrädare för det civila samhället. Enkäten bestod av 22 frågor som berörde bland annat de svarandes bakgrund, syn på social hållbarhet och bedömning av Enköping kommuns förmåga att förverkliga sin ambition att bli en mer socialt hållbar kommun.

Genom att knyta de olika aktörernas föreställningar om vad som menas med social hållbarhet till deras faktiska arbete med en eller flera av de olika delar av social hållbarhet som identifieras av Munkmodellen, kan vi avgöra vad Enköpings kommun behöver satsa på för att bli en mer socialt hållbar kommun. Förstudien identifierar fem huvudsakliga föreställningar om social hållbarhet som karaktäriserar uppfattningarna hos politikerna, förvaltningen och det civila samhället. Dessa är *jämlikhet och jämställdhet, delaktighet och inkludering, samhällsplanering, hälsa och välmående, samt trygghet*. Samtliga kan kopplas på ett eller annat sätt till de 12 delar som vi med Munkmodellens hjälp kan identifiera som Enköpings kommuns *sociala grund*.

Analysen visar att ingen enskild aktörsgrupp räcker till för att i sitt arbete täcka hela kommunens sociala grund. Det betyder att samverkan mellan aktörsgrupperna måste åstadkommas för att Enköping ska bli en mer socialt hållbar kommun. Kommunen har goda förutsättningar att bli mer socialt hållbar, men detta kräver en mer djupgående samverkan mellan de fyra

aktörsgrupper som ingår i stadens beslutskedja, det vill säga mellan politiker, chefstjänstemän, närbyråkrater och det civila samhället. För att kunna förverkliga de föreslagna samverkansformerna måste ett antal förvaltningspolitiska hinder övervinnas. Ett exempel på ett sådant hinder är att kommunala förvaltningar ibland har en tendens att arbeta i ”stuprör”, det vill säga isolerade från varandra. Det som talar för att hindren kan övervinnas är att det finns ett högt engagemang hos särskilt chefstjänstemännen. Detta engagemang har visat sig vara en framgångsfaktor i andra kommuner som lyckats överge stuprörsprincipen till förmån för en bred samverkan.

I rapporten identifierar vi såväl styrkor som svagheter i Enköpings sociala hållbarhetssträvanden. Styrkorna utgörs av de mycket goda förutsättningar som finns på plats för att etablera en bred samverkan kring de delar av socialt hållbarhetsarbete som i Munkmodellen kallas *politisk röst, social jämlikhet, jämställdhet, och bostad och boende*. Dessa delar av kommunens sociala grund är en vägvisare för samverkanssträvanden på andra områden där förutsättningarna att stärka den sociala hållbarheten i nuläget är sämre. De senare områdena utgörs av sjukvård, utbildning, fred och rättvisa, vatten, livsmedel, och energi.

I förstudien framgår att väldigt få aktörer arbetar med områdena sjukvård, utbildning, fred och rättvisa, vatten, livsmedel, och energi, eller föreställer sig dem som en del av social hållbarhet. Detta kan vara ofördelaktigt för att en social utveckling på dessa områden ska uppstå i Enköpings kommun. Det måste dock påpekas att detta resultat kan bero på att väldigt få workshop-deltagare, och därmed få som svarade på enkäten, kom från sjukvårds- respektive utbildningssektorerna. En mer omfattande studie skulle behövas för att säkert fastställa om det faktiskt finns ett underskott på dessa områden vad gäller förutsättningarna att stärka den sociala hållbarheten.

För att kunna åtgärda det nuvarande sociala hållbarhetsunderskottet bör Enköpings kommun uppfylla tre villkor. För det första bör beslut fattas om att arbeta utifrån Munkmodellen. Det skulle i sin tur medföra policyändringar som kan förverkliga de rekommenderade samverkansformerna. För det andra är det viktigt att alla politiska partier har en gemensam övergripande syn på social hållbarhet – till exempel genom att de är överens om att anta Munkmodellen – och att policyn består trots eventuella politiska omvälvningar. För det tredje är det viktigt att de ursprungliga sociala hållbarhetsmålen, som ligger till grund för kommunens samhällsplanering och Munkmodellen, också återfinns i förvaltningens slutgiltiga policys.

Innehåll

Introduktion	9
Tidigare forskning	10
Syfte och frågeställning	12
Förstudiens bakgrund	13
Teori	14
Munkmodellens sociala beskaffenhet	14
Aktörer och faktorer som påverkar implementering	15
Metod	17
Förstudiens upplägg	17
Digital enkätundersökning	18
Deskriptiv dataanalys och kodning	19
Analysschema	20
Resultat	21
Respondenternas relation till Munkmodellens sociala grund	22
Den allmänna uppfattningen om social hållbarhet	23
Jämlikhet och jämställdhet (JJ)	24
Delaktighet och inkludering (DI)	25
Samhällsplanering (SP)	25
Hälsa och välmående (HV)	26
Trygghet (T)	26
Erfarenhet, förmåga och funktion	27
Förmåga och funktion	28
Identifierade hinder	30
Förvaltning (F)	31
Policy (PY)	32
Politiker (PL)	33
Samverkan (S)	34
Analys	34
Aktörernas föreställning och arbete med social hållbarhet	35
Vatten och livsmedel	36
Sjukvård	37

Utbildning	37
Inkomst och jobb samt fred och rättvisa	37
Politisk röst, social jämlikhet och jämställdhet	38
Bostad och boende, sociala nätverk och energi	38
Slutsatser	39
Diskussion	42
Referenser	44
Bilaga 1 (Enkät)	47
Figurer	
Figur 1: Munkmodellen med särskilt fokus på dess sociala grund (Raworth 2017).	10
Figur 2: Enköpings sociala hållbarhetsarbete och Munkmodellen (%).	22
Tabeller	
Tabell 1: Workshopseriens form och innehåll.	18
Tabell 2. Könsfördelning bland aktörgrupperna (%).	19
Tabell 3: Koppling mellan aktörers föreställningar och Munkmodellens social grund (%).	20
Tabell 4. Den allmänna föreställningen om social hållbarhet.	23
Tabell 5: Graden av erfarenhet bland respondentgrupperna.	28
Tabell 6: Skattning av kommunens förmåga att öka social hållbarheten.	28
Tabell 7: Det som fungerar bra i dagsläget.	29
Tabell 8: Hinder mot social hållbarhet.	30
Tabell 9: Utpekade hinder.	30
Tabell 10: Koppling mellan föreställningar om och arbete med social hållbarhet.	36
Tabell 11: Förutsättningar för ... samverkan som stärker social hållbarhet i Enköping.	41

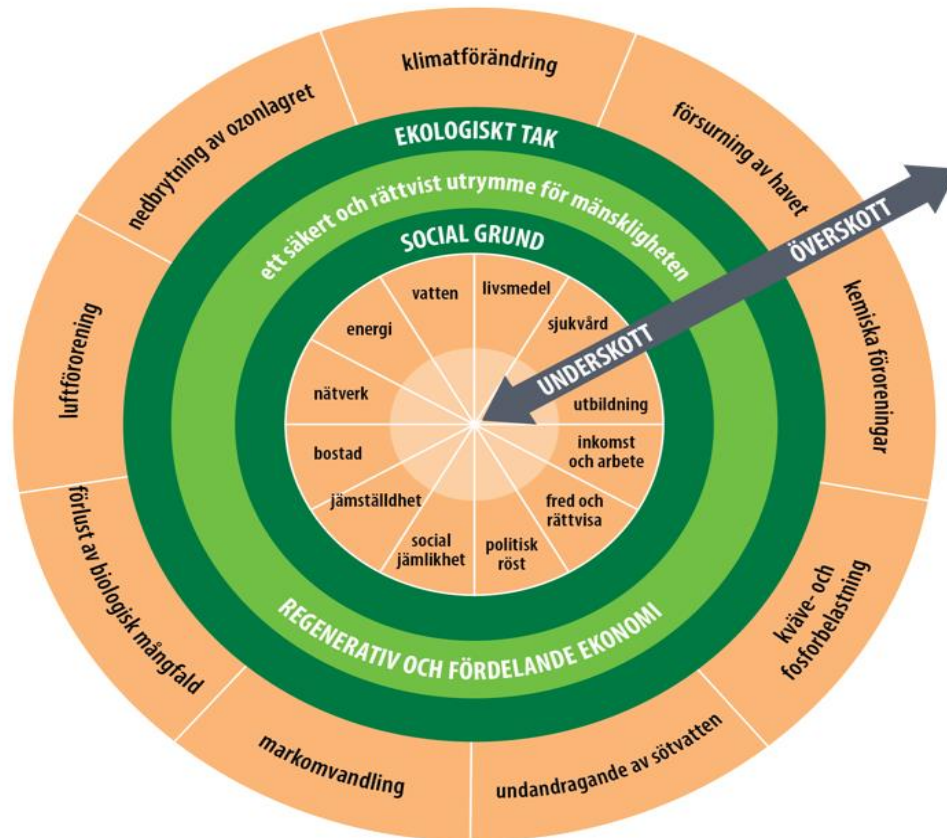

Introduktion

Fokus för denna forskningsrapport är det som brukar kallas social hållbarhet. Begreppet kommer att diskuteras mer i detalj senare i rapporten, men för att läsaren ska få en preliminär förståelse av vad som avses kan vi säga att med ett socialt hållbart samhälle menas ett jämlikt samhälle där människor lever goda liv med god hälsa, där det inte finns några orättfärdiga skillnader mellan olika samhällsgrupper och där alla är inkluderade i samhällsutvecklingen. En kommun som önskar uppnå social hållbarhet kan stå inför en rad utmaningar som måste hanteras, såsom bostadsbrist, undermålig utbildning, medborgares dåliga hälsa och mående, otrygghet eller arbetslöshet (Tanguay et al. 2010; Chan 2020; Raworth 2017).

Den sociala hållbarheten utgör endast den ena sidan av ”hållbarhetsmyntet”. Hållbarhet innefattar även ekologisk hållbarhet. Även när det gäller den ekologiska sidan aktualiseras en rad utmaningar för en kommun som vill vara hållbar, såsom energifattigdom, dålig luftkvalité, ljudföroreningar, avfallshanteringsproblem, oansvarig markanvändning med mera (Tanguay et al. 2010; Chan 2020; Steffen et al. 2015). I grunden aktualiserar således hållbarhetssträvanden en komplex uppsättning problem, och av detta skäl rör hållbarhetsdiskussionen flera aspekter av kommunal- och stadsutveckling. Med utgångspunkt i sociala utmaningar – som denna rapport främst kommer att fokusera på – behöver aktörer som har till uppgift att utveckla dagens svenska kommuner en bra förståelse för vad social hållbarhet innebär, särskilt om de ska kunna formulera och förverkliga framtida policys som leder till att den sociala hållbarheten stärks.

En central teoretisk utgångspunkt för denna rapport är den så kallade *Doughnut Economics Model*, eller *Munkmodellen* som den ofta kallas på svenska (se figur 1). En styrka med denna modell är att den på ett bra vis ”illustrerar två dimensioner av hållbarhet—social och ekologisk—som tillsammans rymmer en trygg och rättvis grund för mänskligheten” (Raworth 2017, 48). Munkmodellens tillämpas vanligtvis på den globala nivån, men den har i allt större utsträckning börjat tillämpas även på den lokala nivån. Vi ser Munkmodellen som ett bra sätt för aktörer i Enköpings beslutskedja att identifiera de teman som ingår, eller bör ingå, i stadens sociala hållbarhetspolicy. Föreliggande forskningsrapport kommer således att använda Munkmodellen för att belysa såväl styrkor som svagheter i Enköpings sociala hållbarhetssträvanden.

Figur 1: Munkmodellen med särskilt fokus på dess sociala grund (Raworth 2017).

För att belysa styrkor och svagheter i kommunens strävan att göra Enköping mer socialt hållbar tillämpas de 12 sociala indikatorer som utgör Munkmodellens sociala grund. Dessa indikatorer har i sin tur härletts från internationella överenskommelser som berör människors tillvaro och återkommer bland annat i FN:s hållbarhetsmål från år 2015 (Raworth 2017; Rockström et al.; Steffen et al. 2015). Påpekas bör att om det finns ett underskott inom dessa sociala dimensioner så kan en ofördelaktig social utveckling uppstå i kommunen (Hoornweg 2016).

Tidigare forskning

Denna forskningsrapport knyter an till tre huvudsakliga inriktningar i tidigare forskning om social hållbarhet på kommunnivå. Den första inriktningen utgörs av en kritisk analys av såväl statens som stadens styrning av sociala hållbarhetspolicys. Den andra inriktningen belyser de dimensioner av en kommun eller stads sociala grund som måste tas i beaktande om en socialt hållbar situation ska kunna uppnås. Den tredje inriktningen analyserar och bedömer stadens/kommunens (och andra berörda aktörers) (o)förmåga att implementera sociala

hållbarhetspolicys. Här följer en redogörelse för var och en av de tre inriktningarna i syfte att förankra och vägleda forskningsrapportens frågeställning.

I Isakssons och Hagberts (2020) forskning läggs fokus på att identifiera de institutionella förutsättningar, såsom normer och visioner, som behövs för att politiker, samhällsplanerare och industriaktörer i två svenska småkommuner (Alingsås och Övertårneå) ska kunna ta till sig av olika perspektiv på social hållbarhet. De visar att det saknas en politisk vilja och mandat för att uppnå sociala hållbarhetsmål (Isaksson och Hagbert 2020, 91). Annan liknande forskning (Elander och Gustavsson 2019), har ett särskild fokus på samverkan mellan offentliga (government) och privata aktörer (governance) när de analyserar visionerna i programförklaringar för hållbara städer i Sverige. Elander och Gustavsson (2019) frågar sig om dessa programförklaringar är tillräckliga och nödvändiga för att uppnå social hållbarhet i svenska städer. Samverkan till trots, pekar forskarna på att det ändå är den nationella nivån (staten) som på avstånd styr implementeringen av programmets mål, som de kommer till uttryck i ett flertal småprojekt. Dock är det sällan att staten investerar tillräckligt i dessa projekt (Elander och Gustavsson 2019, 1096). Ytterligare forskning har samma fokus, men avgränsar sig till endast en dimension av en stads sociala grund.

Med utgångspunkt i en definition av social hållbarhet som ligger i linje med Munkmodellen (Raworth 2017), pekar Fell och Mattsson (2021) ut problem för boende och bostäder i den nordiska kontexten. Bland nackdelar lyfts social ojämlikhet, brist på politiskt medbestämmande, orättvisor, och svårigheter för marginaliserade boende att etablera till sociala nätverk. Edwards (2019), kommer fram till samma slutsats när han identifierar de sociala utmaningar som samhällets marginaliserade grupper står inför när de söker en bostad. Dessa utmaningar berör just tillgång till boende, god hälsa, rättvisa, och tillträde till sociala nätverk (Edwards 2019, 39). Forskningen utförd av Eriksson et al. (2021) har som premiss att så kallat socialt kapital är nyckeln till att alstra förutsättningar för social hållbarhet på stadsdels- och grannskapsnivå i en svensk stad (Umeå). Deras slutsats är att rätt demografi, det vill säga, rätt social- och etnisk blandning, snarare än klass utgör grunden för socialt kapital och är en förutsättning för att öka en stads sociala hållbarhet (Eriksson et al. 2021, 14).

Stepanova och Romanov (2021) flyttar fokus från stadsdelen till boendet i en forskningsrapport som undersöker de intressekonflikter som uppstår mellan samhällsplanering och lokala förvaltningars policys i Göteborg. De ställer frågan: Kan de ursprungliga sociala hållbarhetsmålen, som ligger till grund för stadens samhällsplanering, också hittas i förvaltningens slutgiltiga policys? Här uppdragas att det finns stora diskrepanser mellan sociala hållbarhetsmål och en kommuns prioriteringar och policys. Med andra ord nedprioriteras de sociala

hållbarhetsmålen ju längre projekten pågår. Med samma fokus frågar sig Wälitalo och Missimer (2022) hur svenska kommuners förvaltningar uppfyller sociala hållbarhetsmål. De finner att varje kommun verkar hitta en egen väg mot social hållbarhet. Genom ett aktivt engagemang från sina chefstjänstemän har de kommuner som lyckats bäst övergett den så kallade stuprör-principen, det vill säga att förvaltningar arbetar med sina egna policys i hög grad isolerade från varandra, till förmån för en gemensam policy för social hållbarhet.

Under detta projekt, som syftar till att utreda reda om och hur en *kommun* kan genomföra sociala hållbarhetsåtgärder, har följande metodval och avgränsningar gjorts. För det första, har alla frågor som ställs i studien utgått ifrån Munkmodellens sociala aspekter (se frågorna 1-6 nedan). För det andra har vi haft fokus på den grund kommunen bygger på för att utveckla och implementera initiativ som leder till långsiktig social hållbarhet (se frågorna 1-3 nedan). För det tredje lades fokus på Enköpings beslutskedjas förutsättningar för att framgent kunna samverka kring implementerandet av välfungerande sociala hållbarhetsåtgärder (se frågorna 4 och 5 nedan).

Syfte och frågeställning

Med en utgångspunkt i tidigare forskning är syftet med denna studie att utreda politikernas, chefstjänstemännens, närbyråkraters och det civila samhällets förmåga att i samverkan formulera och genomföra rådande såväl som nya sociala hållbarhetsåtgärder. Studiens analysram, den s.k. Munkmodellen (figur 1) bidrar med ett vetenskapligt synsätt på social hållbarhet. Följande forskningsfrågor ställs:

1. Vad är beslutskedjans aktörers relation till Munkmodellens sociala grund?
2. Hur föreställer sig dessa aktörer social hållbarhet?
3. Vilken erfarenhet har respondenterna inom varje aktörsgrupp av att arbeta med social hållbarhet?
4. Hur bedömer respondenterna Enköpings kommuns förmåga att alstra fram förutsättningar för social hållbarhet?
5. Vilka hinder står enligt respondenterna i vägen för kommunens sociala hållbarhetsträvanden?
6. Vilka styrkor respektive svagheter kan, med Munkmodellen som utgångspunkt, skönjas angående Enköping kommuns sociala hållbarhetssträvanden?

För att besvara dessa frågor har fyra enkätundersökningar genomförts. Dessa enkätundersökningar, och även workshops och gruppdiskussioner utgör det huvudsakliga empiriska underlag som kommer att resultera i slutsatser om hur berörda aktörer i Enköpings beslutskedja föreställer sig och/eller arbetar med social hållbarhet. I det empiriska underlaget finns också i uppgifter om vad respondenterna uppfattar står i vägen för Enköpings fortsatta arbete med att bli mer socialt hållbart. Denna förstudie bör ses som *ett första steg* i riktning mot att förstå och undersöka förutsättningar för ett mer socialt hållbart Enköping.

Förstudiens bakgrund

Under möten mellan företrädare för Enköpings kommun och Mälardalens universitet (MDU), som ägde rum under juni månad 2022, framkom önskemål om att MDU skulle genomföra en förstudie som kartlägger synen på social hållbarhet bland de aktörer som ingår i stadens beslutskedja, det vill säga politiker, chefstjänstemän, närbyråkrater, samt representanter för det civila samhället. Förstudien är en beskrivning av *nuläget* vad gäller stadens förmåga att alstra fram förutsättningar för ökad social hållbarhet, som sedan ska kunna utgöra ett underlag för Enköpings kommuns fortsatta arbete att uppnå ett *önskvärt läge*.

Det första steget i arbetet med förstudien ägde rum i augusti 2022 genom ett möte mellan företrädare för Enköpings kommun och MDU. Förstudien är en fortsättning på tidigare arbeten initierade av kommunen, som redovisats i rapporten *Den sociala kompassen*. Företrädare för Enköpings kommun gav i den rapport (där nio indikatorer applicerades för att kartlägga de delar av Enköpings kommun som kännetecknas av olika typer av demografi- och socioekonomi) uttryck för en vilja att ta reda på vilka önskemål som beslutskedjans aktörer har inför det framtida arbetet med social hållbarhet. Således har forskarna fått i uppgift att fånga dessa potentiellt skilda perspektiv på social hållbarhet och identifiera styrkor och svagheter med Enköpings sociala hållbarhetssträvanden. Parterna kom överens om att iscensätta en workshopserie där fyra centrala typer av aktörer—politiker, chefstjänstemän, närbyråkrater, och representanter från det civila samhället—kan ta del av resultaten från de enkäter de i förväg besvarat, där bland annat deras föreställningar om tidigare och pågående sociala hållbarhetsåtgärder diskuterades.

I det planerade arbetet med förstudien ingår att uppnå en önskvärd social hållbarhetssituation. Av det skälet kommer förstudien således även att lägga vikt vid att den valda definitionen av social hållbarhet knyts till en etablerad modell: Munkmodellen (figur 1). Munkmodellen ska dels medföra ett viktigt vetenskapligt perspektiv på Enköpings kommuns sociala

hållbarhetssträvanden, dels ge kontinuerlig feedback för kommunen när den ska avgöra om och vilka nya vägar mot social hållbarhet som eventuellt behöver tas.

Teori

[s]ocial sustainability occurs when formal and informal processes, systems, structures and relationships actively support the capacity of future generations to create healthy and livable communities. Social sustainable communities are equitable, diverse, connected and democratic and provide a good quality of life (Barron och Gauntlett 2002).

I detta citat finner vi en bred definition av social hållbarhet som även fångar de flesta dimensioner av en kommuns sociala grund som förekommer i Munkmodellen. Men, den visar också delar av social hållbarhet som modellen inte bygger på, det vill säga informella processer och frågor som berör energi, vatten, och livsmedel. Det beror på att Munkmodellen i sin ursprungliga form appliceras globalt. Dock är det värt att notera att ”energi och vatten verkar i den nordiska kontexten vara ett ekologiskt och inte ett socialt problem” (Fell och Mattsson 2021, 21). Detta till trots har vi valt att behålla dessa och andra dimensioner då de fortfarande kan göra sig gällande i demokratiska länder som Sverige som alltmer kännetecknas av rumslig segregation och utanförskap.

Munkmodellens sociala beskaffenhet

Munkmodellen har använts av Luukannen et al. (2021), Roy et al. (2021), och Saunders och Luukannen (2021), som ett första steg i utformandet av en ny metod som kan användas för att jämföra länder och regioner. Det faktum att Munkmodellen på senare tid använts i flera städer i deras arbete att bli mer socialt hållbara—Amsterdam är ett känt exempel (Boffey 2020)—utgör ytterligare ett skäl att tillämpa den i analysen av Enköping kommuns sociala hållbarhetssträvanden. Idealiskt innebär det att om det finns ett underskott i någon eller några av de 12 dimensioner som utgör modellens sociala grund kommer graden av social hållbarhet i en kommun att inte vara lika hög som den bör vara.

Rashid (2020) frågar sig om det går att skala ner en global modell som ”Munken” till policyskapande i staden. Han ber varje stad att ställa sig frågorna:

1. Hur kan din stad frodas och samtidigt visa respekt för alla invånares välmående och planetens hälsa?
2. Vad skulle det innebära för stadsinvånare att frodas utifrån deras egna värderingar och visioner?

3. Hur ser ett gott liv ut i bemärkelsen bostad och boende, hälsa, utbildning, transport, politisk röst, och social jämlikhet? (Rashid 2020, 11)

Denna förstudie tar hänsyn till dessa frågeställningar genom att inkludera frågor om hälsa, välmående, genom att inkludera representanter från det civila samhället, och genom att ge respondenterna möjlighet att skriva några rader kring vad de anser är social hållbarhet och varför samhället måste bli mer socialt hållbart. De får även möjlighet att uttrycka sig om varför de anser kommunen har en bra eller dålig förmåga att genomföra sociala hållbarhetsåtgärder.

De stora utmaningarna för en kommun som vill applicera Munkmodellen för att underlätta och förbättra de sociala hållbarhetssträvandena är att en social hållbarhetspolicy består tiden (Turner och Wills 2022). För det första, måste ett beslut fattas för att anta modellen som i sin tur medför policyändringar och nya sätt att samverka. För det andra, i frånvaron av en nationell policy för social hållbarhet som utgår från Munkmodellen är det viktigt att alla politiska partier är överens om dess implementering och att den består trots politiska omvälvningar. För det tredje, måste kommunens berörda förvaltningar kunna engagera det civila samhället (Turner och Wills 2022, 6-7).

Förstudien tar hänsyn till dessa tre krav genom att presentera Munkmodellen för samtliga aktörer, inklusive det civila samhället, som utgör stadens beslutskedja, och genom att anta att enskilda aktörer omöjligen på egen hand kan arbeta med hela den social grund som ska göra Enköping hållbart. Alla politiska partier har bjudits in till att delta i två workshops (WS4 och WS6) där de tillsammans kan diskutera och debattera frågor som knyts till resultaten i de fyra enkätundersökningar. Representanter från det civila samhället ingår i förstudien och den sjätte workshopen (WS6) och rekommenderas utgöra ett återkommande (årligt) event där alla aktörer kan fortsätta att samverka för att implementera, och vid behov modifiera en ny social hållbarhetspolicy.

Aktörer och faktorer som påverkar implementering

Enligt Lipsky (1982/2010) har tjänstemän som arbetar direkt med människor (så kallade närbyråkrater eller gräsrotsbyråkrater) relativt stor handlingsfrihet i sitt arbete i jämförelse med andra tjänstemän. I denna studie utgår vi från Lipskys teori och delar upp respondenter i chefstjänstemän och närbyråkrater. Med chefstjänstemän menas någon som är fastanställd inom en av kommunens förvaltningar och arbetar på antingen mellan- eller hög nivå, har ansvar för att genomföra policy och ofta är den som iscensätter utvecklingsprojekt. Närbyråkraten skiljer sig från chefstjänstemän i den bemärkelse att de har mer diskretion, autonomi och handlingsfrihet

och är den som arbetar i fält för att utföra policy (Lipsky 1982/2010), det vill säga i det här fallet genomföra åtgärder som höjer den sociala hållbarheten i Enköping (Hupe och Hill 2007, 280). Till skillnad från de tjänstemän som arbetar i en relativt rigid förvaltning, kan närbyråkrater anpassa sitt arbetssätt till de specifika problem som råder för tillfället (Lipsky 2010). Närbyråkraterna har därför mer flexibilitet och autonomi än sina tjänstemannakollegor. En närbyråkrat kan exempelvis vara en tjänsteman på låg nivå eller en lärare, polis, ledare på fritidsgård, m.fl. Vad närbyråkrater har gemensamt är att de är den sista länken i policyprocessen.

Det är tjänstemännen och närbyråkrater och deras handlingar som utformar och präglar Enköpings kommuns sociala hållbarhetssträvanden. Frågan, menar den svenske statsvetaren Bo Rothstein (2007), är inte *om* utan *hur* de faktiska utvecklingsprojektens resultat avviker från kommunernas målsättningar (se även Stepanova och Romanov 2021 och Wälitalo och Missimer 2022). Denna typ av avvikelser beskrivs av Rothstein som demokratins ”svarta hål”. Demokratins svarta hål uppstår till följd av att åtgärderna, oavsett hur de utformas, omöjligt kan ta hänsyn till alla de upptänkliga situationer som uppkommer under deras genomförande (Rothstein 2007, 16). Det är bland annat denna typ av förvaltningspolitiska problem som behöver tas i beaktande i analysen. Frågan i kontexten socialt hållbara kommuner är hur stort det svarta hålet är, och om det är så stort att det på något vis behöver åtgärdas.

Oberoende av det svarta hålets storlek kan andra faktorer vara viktiga att känna till. Exempelvis kan närbyråkrater lida brist på resurser, vilket i sin tur gör det svårt att implementera valda åtgärder (Pressman och Wildavsky 1984; Hupe 2011; Fell et al. 2014). Niskanen påminner oss även om att byråkrater kan försvara sina egna intressen om de hotas av nya åtgärdsprogram (1975). Under sådana omständigheter är det rimligt att anta att vissa politikere, chefstjänstemäns och närbyråkraters egenintresse kan utgöra ett hinder mot att nå social hållbarhet (Hupe 2011). Då byråkrater måste förhålla sig till såväl den offentliga politiken som det civila samhällets intressen kan hinder i form av bristande legitimitet för åtgärderna uppstå. Detta sker oftast när utvecklingsprojekt löper över mandatperioder som kännetecknas av en ideologisk svängning från vänster till höger eller vice versa (se även Turner och Wills 2022).

Det kan även argumenteras att implementationsstrukturens komplexitet (se Chum och Rainey 2005a och 2005b) och målformuleringar (se Kaiser och Meyer 2005 och Hupe 2011) kan utgöra minst lika viktiga hinder i detta sammanhang. Ju mindre komplex implementeringsstrukturen är – vilket innebär att den bör ha få aktörer i beslutsprocessen och tydliga målformuleringar – desto större är sannolikheten att valda åtgärder får avsedd effekt. Förutom implementeringsstrukturen är det även viktigt att beakta andra kända faktorer som kan påverka byråkraternas förmåga att förverkliga politiska mål. Under vissa omständigheter kan den egna

förvaltningens eller organisationens tillgång till resurser, chefstjänstemannens och närbyråkrattens intresse och grad av samverkan påverka förvaltningens förmåga att implementera olika typer av åtgärder (Rothstein 2007, 35–43).

Det är således angeläget att politiska beslut framställs på ett sådant sätt att berörda aktörer kan godta dem (Sannerstedt 2007, 40). Det är numera vanligt att det finns krav från politiskt håll om att förvaltningen ska samverka med aktörer i det omgivande samhället, i synnerhet vad gäller åtgärdsimplementering i kommunsammanhang (Montin 1998). Som en följd av detta kännetecknas stora delar av den offentliga verksamheten numera av att politiker, chefstjänstemän, närbyråkrater, och i större omfattning det civila samhället engageras såväl i beslutsprocessen inför valet av åtgärd som i dess implementering (Sannerstedt 2007, 41). Problem med Enköpings sociala hållbarhetssträvanden kan därför uppstå som en följd av svårigheter att samverka med de aktörer som berörs av utvecklingsprojekten.

Metod

Detta metodkapitel inleds med en redogörelse för förstudiens upplägg (tabell 1). Denna redogörelse följs av en genomgång av enkätundersökningens tillvägagångssätt och en beskrivning av hur data från enkätundersökningarna analyserats. Kapitlet avslutas med en genomgång av forskningsrapportens analyschema.

Förstudiens upplägg

Förstudiens empiriska grund består av sex workshops och enkäter som skickats ut innan genomförandet av dessa. Den första workshopen som ägde rum i kommunhuset i Enköping i slutet av augusti 2022. Deltagarna var medlemmarna i Enköping kommuns ledningsgrupp. Workshopen hade två syften; det första var att ge forskarna en möjlighet att inhämta information om förvaltningens sätt att arbeta med social hållbarhet, de problem som uppstått under detta arbete, och deras förväntningar på förstudien. Det andra syftet var att ge ledningsgruppen möjlighet att ställa frågor kring förstudiens upplägg (tabell 1). Workshopar 2-5 hade som syfte att erbjuda mötesplatser mellan forskare och aktörer, där aktörerna i fråga var de som ingår i stadens beslutskedja, det vill säga politiker (WS2), chefstjänstemän (WS3), närbyråkrater (WS4), och representanter för det civila samhället (WS5). Den sista workshopen (WS6) bestod av samtliga aktörer och är tänkt att bli ett återkommande event.

Tabell 1: Workshopseriens form och innehåll.

		Föreläsningar om social hållbarhet			
Workshopserien			Presentation	Gruppdiskussioner	Frågestund
	220823	WS1 (Ledningsgrupp)			X
	220919	WS2 (Chefstjänstemän)	X	X	X
	220928	WS3 (Närbyråkrater)	X	X	X
	221011	WS4 (Politiker)	X	X	X
	221117	WS5 (Civilt samhälle)	X	X	X
	221215	WS6 (Alla)	X	X	X
	230213	Presentation av rapport	X		X

Varje workshop bestod av tre delar. Först, en presentation av resultaten från de enkätundersökningar som genomfördes med varje aktörsgrupp före respektive workshop (för mer information om de fyra enkätundersökningar, se nedan). Sedan delades deltagare in i olika grupper för att diskutera några frågor som härletts från resultaten. Varje gruppdiskussion leddes av en av sex tredjeårsstudenter från MDU:s statsvetarprogram som gjorde detta som en del i sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU). Studenterna förde in gruppens svar på (de cirka tre) workshopfrågorna i datorprogrammet Miro. Detta gjorde att forskarna och berörda samordnare från Enköping kommuns förvaltningar på en skärm i möteslokalen i realtid kunde se hur respektive grupp svarade. Workshopen avslutades sedan med en frågestund som utgick ifrån respektive grupps svar.

Digital enkätundersökning

Enkäten bestod av 22 frågor som berörde respondentens bakgrund, syn på social hållbarhet och bedömning av Enköping kommuns förmåga att förverkliga sin ambition att bli en mer socialt hållbar kommun (se bilaga 1). Genom att använda det digitala enkätverktyget Survey&Report skickades en enkät till e-postadresserna för samtliga respondenter inom de fyra aktörsgrupperna. Svarsfrekvensen varierade mellan varje aktörsgrupp; politiker (POL) hade en svarsfrekvens på 54% (14/26), chefstjänstemän (CHEF) 82% (41/50), närbyråkrater (SLBs) 46% (26/56), och det civila samhället (CIV SH) 59% (13/22). Den sammanlagda svarsfrekvensen var 61% (94/154). Notera att chefstjänstemännen höga engagemang utgör, enligt Wälitalo och Missimer (2022) en bra förutsättning för att överge stuprörsprincipen till förmån för en gemensam policy för social hållbarhet.

Enkätundersökningen, som var semistrukturerad (Esaiasson 2017) genomfördes före och mellan de fyra workshoparna. Den tog cirka en vecka till tio dagar att genomföra, det vill säga

från utskick till resultatsammanställning. När enkäten stängdes erhöll forskarna en rapport från Survey&Report med ett stapeldiagram för varje svar och även skriftliga kommentarer till samtliga ”varför-frågor”. En del av dessa kommentarer citeras i resultatkapitlet nedan. Denna rapport utgjorde sedan grunden för en Power Point-presentation som användes för att inleda varje workshop. Data från de fyra separata enkätundersökningarna sammanfördes sedan i en sammanhållen datafil för att bland annat kunna korstabulera data från olika frågor (se nedan i Resultat).

Deskriptiv dataanalys och kodning

Statistikprogrammet SPSS användes för att analysera data från de fyra digitala enkätundersökningar. Datafilen bestod av svar från 93 respondenter, 44 variabler och svarsalternativ. Med dessa svar som grund går det att korstabulera vissa variabler som exempelvis ”kön” och ”aktörsgrupp” (se tabell 2 nedan). På så vis går det att visa hur respondenterna fördelas bland aktörsgruppen och kön i en tabell. Samma tillvägagångssätt har tillämpats för att få fram de tabeller som utgör stommen i resultatkapitlet.

Tabell 2: Könsfördelning bland aktörsgrupperna (%).

Könsfördelning bland aktörer				
		Kön		
		man	kvinn	Total
Aktör	POL	9 (64)	5 (36)	14 (100)
	CHEF	14 (34)	27 (66)	41 (100)
	SLB	6 (32)	19 (68)	25 (100)
	CIV SH	6 (46)	7 (54)	13 (100)
Total	35 (38)	58 (62)	93 (100)	

Med undantag för den näst minsta aktörsgruppen (politiker), finns det en övervägande dominans av kvinnor framför allt i de två tjänstemannagrupperna (CHEF och SLB). Det finns en jämnare fördelning av kön inom grupperna politiker respektive representanter för det civila samhället (tabell 2).

Vissa variabler skapades för att kunna sortera de skriftliga kommentarerna i olika kategorier med gemensamma drag. Detta tillvägagångssätt kallas för att koda variabler (Esaiasson 2017). Svaren från frågorna om respondenternas ”föreställningar om social hållbarhet” (tabell 4), det som ”fungerar bra i dagsläget” (tabell 7), och ”utpekade hinder” (tabell 9), har kodats om på följande sätt: De ord som ingår i kommentarer som ligger till grund för föreställningar om social

hållbarhet berör huvudsakligen jämlikhet och jämställdhet (JJ), delaktighet och inkludering (DI), samhällsplanering (SP), hälsa och välmående (HV), och trygghet (T). Orden i kommentarerna till det som fungerar bra i dagsläget syftar till ”åtgärder i gång”, ”medvetenhet”, ”engagemang”, och ”goda förutsättningar”.

Analysschema

Genom att koppla respondentgruppernas föreställningar om social hållbarhet direkt (++), eller indirekt (+), eller inte alls (-) till de 12 dimensioner som utgör Munkmodellens sociala grund går det att hitta överensstämmelser och luckor i respondenternas föreställningar om social hållbarhet (se tabell 3). Det vill säga, genom att knyta aktörer i beslutskedjan till en eller flera föreställningar om social hållbarhet kan vi även se vilka tänkbara sociala dimensioner i Munkmodellen de jobbar, eller bör jobba med. I exemplet i tabell 3 kan vi tänka oss att det finns en stark koppling (som vi betecknar med ”++”) mellan föreställning 1 och den sociala dimensionen ”vatten”. De två respondentgrupper som har antingen högst eller näst högst andel respondenter som delar föreställning 1 är politiker (POL) och chefstjänstemän (CHEF). Den enda aktörsgrupp som jobbar med frågan är politiker, det vill säga att 50 procent av respondenterna i aktörsgruppen politiker (POL/50) jobbar med vatten.

Tabell 3: Koppling mellan aktörers föreställningar och Munkmodellens social grund (%).

Respondentgruppernas huvudsakliga sociala hållbarhetsföreställningar och arbete					
	(Föreställning 1)	(Föreställning 2)	(föreställning 3)	(Föreställning 4)	(Föreställning 5)
Vatten	POL/CHEF ++ (POL/50; ...)	AKTÖR1/AKTÖR2 + (-)	X	X	X
Livsmedel					
Sjukvård					
Utbildning					
Inkomst och jobb					
Fred och rättvisa					
Politisk röst					
Social jämlikhet					
Jämställdhet					
Bostad och boende					
Sociala nätverk					
Energi					

Om en cell i analyschemat har ett (x) innebär det att det varken finns en direkt eller indirekt koppling mellan föreställningen och någon eller några av de dimensionerna som utgör Munkmodellens sociala grund. Slutligen, om färre än en tredjedel av respondenterna jobbar med vattendimensionen kommer den berörda cellen i analyschemat att markeras med ett (-). I sådana fall kan det finnas skäl att undra om och hur Enköpings kommun kan gå från föreställning till handling, det vill säga att berörda aktörsgrupper faktiskt kan arbeta med vatten-frågor.

Genom att belysa denna statistik i analyschemat kan vi först avgöra hur många föreställningar om social hållbarhet respondenter ger uttryck för. Sedan kan vi se om och hur dessa föreställningar är kopplade till Munkmodellens sociala grund. Vidare, genom att knyta an respektive aktörs föreställningar om social hållbarhet till deras faktiska arbete med en eller flera sociala dimensioner i Munkmodellen, kan vi avgöra vad Enköpings kommun bör satsa på, respektive inte behöver satsa på, för att bli en mer socialt hållbar kommun (se tabell 3).

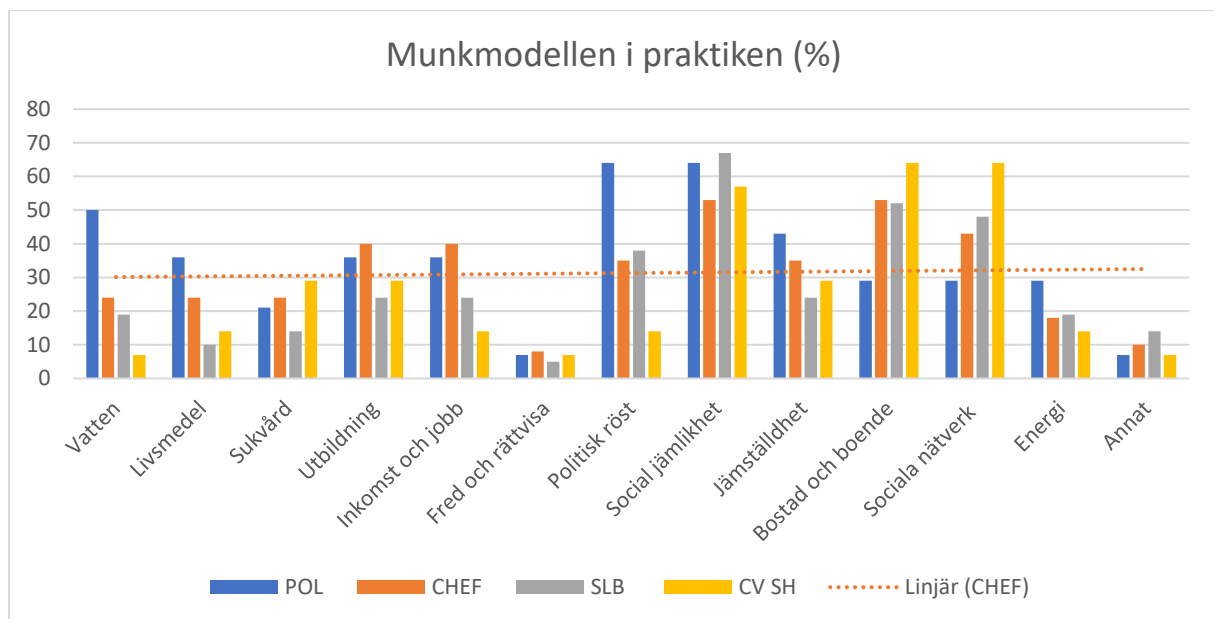
Med detta tillvägagångssätt kan vi se om det finns en överensstämmelse mellan en eller flera av de 12 sociala dimensionerna och föreställning om social hållbarhet samt om respondenterna jobbar med dimensionen. Till exempel, om det finns en koppling mellan en respondentgrupps föreställning om social hållbarhet och en eller flera dimensioner av Munkmodellens sociala grund, men ingen i respondentgruppen jobbar med frågan kan en policyrekommendation vara att de bör göra det. En annan sak som också kan framkomma i analysen är att det finns olika kombinationer av respondentgrupper som jobbar med vissa frågor knutna till varje dimension i modellen. Det kan leda till en rekommendation om att just dessa aktörer bör ingå i ett eventuellt samverkansprojekt eller liknande kring en eller flera av de dimensionerna som utgör kommunens sociala grund.

Resultat

Resultatdelen i denna forskningsrapport disponeras på följande sätt. Först avgörs utifrån Munkmodellen respondenternas relation till de 12 dimensioner som utgör en kommuns sociala grund. Därefter delas respondenternas föreställning av social hållbarhet in i olika kategorier. Som en inledning till tredje steget tar vi reda på aktörsgruppernas erfarenhet av att jobba med social hållbarhet och deras uppfattning av förvaltningens förmåga att genomföra sociala hållbarhetsåtgärder. Kapitlet avslutas med en redovisning av de hinder som aktörsgrupperna uppfattar står i vägen för kommunens sociala hållbarhetssträvanden.

Respondenternas relation till Munkmodellens sociala grund

Som vi redan vet består Munkmodellens sociala grund av 12 dimensioner (se figur 1). De fyra enkätundersökningar har haft som delsyfte att avgöra om och i vilken grad (%) politikernas (POL), chefstjänstemäns (CHEF), närbyråkraternas (SLB) och det civila samhällets (CIV SH) sociala hållbarhetsarbete kan kopplas till Munkmodellens sociala grund. Ett sätt att göra detta är att be respondenterna från respektive aktörsgrupp att bocka för de dimensioner i modellen som deras dagliga verksamhet berör (se bilaga 1 och figur 2).

Figur 2. Enköpings sociala hållbarhetsarbete och Munkmodellen (%).

Logiken bakom figur 2 är att från vänster till höger följa den faktiska beslutskedjan—from de folkvalda politiker (blå) till stadens chefstjänstemän (orange), närbyråkrater (grå), och företrädare för det civila samhället (gul)—och därmed belysa hur stor den andel i respektive aktörskategori är som engagerar sig i varje enskild dimension av Munkmodellens sociala grund. Utifrån trendlinjen i figur 2 kan vi se att varje aktör i beslutskedjan jobbar i genomsnitt cirka 30 procent med varje social dimension. En idealfördelning således är den där en tredjedel av alla fyra aktörer anger att de jobbar med varje dimension.

Till att börja med kan vi slå fast att de olika dimensionerna domineras mer eller mindre av olika aktörer i beslutskedjan. De dimensioner som således ligger över idealet för socialt hållbarhetsarbete är social jämlikhet där alla fyra aktörer jobbar mer än 50 procent med denna fråga (figur 2). Bostad och boende-, och sociala nätverk-dimensionerna ligger nära idealet, men det

verkar som att det civila samhället och båda byråkratgrupper (chefstjänstemän och närbyråkrater) är mer engagerade än politikerna (figur 2). Andra dimensioner som ligger nära idealet är jämställdhet, politisk röst, utbildning, samt inkomst och jobb. Sjukvård-, energi-, samt vatten-, och livsmedel-dimensionerna kan sägas vara eftersatta i bemärkelsen att inte ens 30 procent av de respondenter som utgör varje aktör engagerar sig i dessa dimensioner av Munkmodellens sociala grund. Detta är inte konstigt då energi- och vattendimensionerna i den nordiska kontexten ofta anses vara ekologiska och inte sociala problem (Fell och Mattsson 2021). Det är värt att notera att energi-, vatten- och livsmedelsdimensioner av Munkmodellens sociala grund *inte* ingår i Barron och Guantletts (2002) definition av social hållbarhet (se teorikapitlet). Påpekas bör dock att det ändå finns ett stort politiskt engagemang vad gäller vatten och livsmedel. Varför sjukvården inte når upp till idealet kan ha att göra med respondentsammansättningen bland närbyråkraterna, det vill säga att få eller inga personer från sjukvården deltog i enkätundersökningen. Avslutningsvis, kan det konstateras att fred och rättvisa-dimensionen är den som i särklass uppvisar minst engagemang från samtliga fyra aktörer i beslutskedjan (figur 2).

Den allmänna uppfattningen om social hållbarhet

Svaren från de fyra respondentgrupperna (aktörer i beslutskedjan) på frågan ”vad tänker du på när du hör ordet social hållbarhet?” har som sorterats i fem generella kategorier: *jämlikhet och jämställdhet* (JJ), *delaktighet och inkludering* (DI), *samhällsplanering* (SP), *hälsa och välmående* (HV), och *trygghet* (T) (se tabell 4 nedan).

Tabell 4: Den allmänna föreställningen om social hållbarhet.

		Respondentgrupp				
		POL	CHEF	SLB	CIV SH	Total
Social hållbarhetssyn	Jämlikhet/Jämställdhet (JJ)	2	13	8	1	24
		14,3%	34,2%	33,3%	9,1%	27,6%
	Delaktighet/inkludering (DI)	3	11	5	4	23
		21,4%	28,9%	20,8%	36,4%	26,4%
	Trygghet (T)	2	2	2	1	7
		14,3%	5,3%	8,3%	9,1%	8,0%
	Hälsa/Välmående (HV)	4	5	2	4	15
	28,6%	13,2%	8,3%	36,4%	17,2%	
Samhällsplanering (SP)	3	7	7	1	18	
	21,4%	18,4%	29,2%	9,1%	20,7%	
Total	14	38	24	11	87	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

I syfte att öka förståelsen för den allmänna föreställning om social hållbarhet som finns hos respondenterna i de fyra aktörsgrupperna ska vi nu lägga fokus på innehållet och bredden i varje enskild föreställning.

Jämlikhet och jämställdhet (JJ)

Den vanligaste föreställningen om social hållbarhet som en dryg tredjedel av respondenterna ger uttryck för är en situation där Enköpings invånare kan leva ett liv som kännetecknas av jämlikhet och jämställdhet (tabell 4). Denna föreställning kommer till uttryck framför allt bland förvaltningens chefstjänstemän (34 procent) och närbyråkrater (33 procent). En kvinnlig chefstjänsteman skriver att:

Social hållbarhet avser arbete för alla människors lika värde och lika rättigheter. Framförallt avseende att få en jämnare fördelning av jordens alla resurser och säkerställa att alla människor har en god levnadsstandard (respondent 5)

En annan chefstjänsteman gav uttryck för en liknande syn på social hållbarhet. Hon lyfter ”likvärdighet, jämställdhet utifrån social, ekonomiska och miljömässigt perspektiv” (respondent 23). En närbyråkrat beskrev social hållbarhet med liknande ordalag, men betonade istället individen. Hon skriver att:

Social hållbarhet är att skapa goda och jämlika förhållanden (socialt och ekonomiskt) på alla nivåer i samhället där individerna kan komma till tals och få den hjälp de behöver för att mår bra och utifrån förmåga kan vara en del av gemenskapen i samhället (respondent 57)

En annan närbyråkrat kopplade social jämlikhet och jämställdhet till socialt kapital (se Eriksson et al. 2021 för en liknande syn). Han skriver att:

Aktivt ansvarstagande där kommuninvånarnas likabehandling, jämlikhet, jämställdhet och tillit till ett välfungerande och balanserad samhällsbygge står i fokus. Samspel mellan offentliga aktörer, individer, företag och tredjesektor (respondent 47).

Här ser vi att jämlikhet för det mesta handlar om en jämn fördelning av resurser bland kommunens invånare som i sin tur ska säkerställa ett socialt kapital (se Eriksson et al. 2021), det vill säga såväl gemenskap, tillit, som inkludering och deltagande. Det leder oss till nästa föreställning om social hållbarhet.

Delaktighet och inkludering (DI)

Den andra mest förekommande föreställningen om social hållbarhet kan härledes från en fjärdedel av alla respondenters svar och kan tolkas som att social hållbarhet i grunden handlar om inkludering och delaktighet (tabell 4). Denna föreställning delas mest av representanter för det civila samhället (36 procent) och förvaltningens chefstjänstemän (29 procent). En representant för det civila samhället redogör för social hållbarhet på ett sätt som kan kopplas till inkludering och delaktighet. Hon skriver att:

Ett gemensamt arbete tillsammans med alla i samhället som gör att alla känner en känsla av samhörighet / KASAM. Delaktighet på individnivå och gruppnivå. Preventiva insatser. Blandad bebyggelse. Samhällsservice och infrastruktur (respondent 90)

En chefstjänsteman uttrycker en liknande syn på inkludering och delaktighet. Hon skriver att det består av "[t]ålighet, motståndskraft, delaktighet, kraft, engagemang, makt och möjlighet att forma sitt liv som man vill, gemenskap" (respondent 8). En annan chefstjänsteman kopplar inkludering till ett tryggt demokratiskt samhälle. Hon skriver:

Samhället i ett demokratiskt samhälle skall inkludera människorna i en tydlig kontext, där socialisering - att mötas och vara trygg som människa, skall utgöra största delen i att klimatet i samhället uppfattas just demokratiskt. Där strukturer finns i kommunikationsmönster ibland människor - som leder till en god trygg sammanhållning. Inkludering är nyckelord (respondent 19)

Här definieras inkludering och delaktighet brett av dessa respondenter som gemenskap, samhällsservice, infrastruktur, människors engagemang och en trygg demokrati.

Samhällsplanering (SP)

Social hållbarhet är också en föreställning om samhällsplanering (se Stepanova och Romanov 2021). En femtedel av respondenterna förknippar social hållbarhet med just samhällsplanering (tabell 4). Denna föreställning delas för det mesta av närbyråkrater (29 procent) och politiker (21 procent). En närbyråkrat reflekterar över vikten av samhällsplanering för att göra Enköping mer socialt hållbart. Hon skriver så här:

Jag tänker på att den fysiska miljön skapar förutsättningar för en social hållbarhet. Genom medveten planering, projektering och skötsel av våra fysiska livsmiljöer och rum kan vi skapa förutsättningar för trygghet, folkhälsa, jämställdhet, integration, delaktighet och gemenskap. Att alla människor ska känna sig välkomna i alla stadens miljöer.

Sett från andra hållet så kan planeringen, projekteringen och skötseln motverka social hållbarhet (respondent 58)

En politiker sätter vikten av samhällsplanering i ett annat ljus. Han skriver att det är viktigt ”[a]tt man känner de som bor i närområdet. Har någorlunda kontroll på grannar och närboende” (respondent 76). Båda citaten trycker på att samhällsplanering genom fysiska och sociala ingrepp ska kunna skapa trygghet, gemenskap och välmående. Denna trygghet, gemenskap och välmående förutsätter i sin tur en samhällsplanering som bygger på jämställdhet, delaktighet och tillit.

Hälsa och välmående (HV)

Hälsa och välmående ingår också i nästan en femtedel av respondenternas föreställningar om social hållbarhet, och kan knytas till sjukvårdskomponenten i hållbarhetens sociala grund (se Rashid 2020 för en liknande föreställning). Denna föreställning delas främst av representanter för det civila samhället (36 procent) och politiker (29 procent) (tabell 4). En respondent för det civila samhället ger uttryck för komplexiteten vad gäller välbefinnandets koppling till andra aspekter av social hållbarhet. Han skriver att:

Grundfundament för ett väl fungerande samhälle. Där incitament och förutsättningar skapas för välbefinnande, jämställda, rättvisa, trygga, inkluderande och levande miljöer. Där större värden skapas för människor som lever och verkar i och kring området, på såväl ett kort- som långsiktigt perspektiv (respondent 85)

En politiker förknippar välmående med trivsel. Hon skriver att ”[f]ör mig handlar det om att sätta människan i fokus och mänskliga rättigheter. Att skapa ett samhälle där människor trivs och kan leva ett bra liv” (respondent 70). Hälsa och välmående uppfattas således av respondenterna som ett tillstånd som är beroende av andra aspekter av social hållbarhet såsom jämställdhet, inkludering, trivsel och levande miljöer. Det kan spekuleras att frånvaron av direkta kopplingar till sjukvård i respondenternas utsagor—trots att den utgör en viktig dimension i Munkmodellens sociala grund—kan förklaras av att tillgång till sjukvård sedan länge är ett etablerat inslag i det svenska samhället.

Trygghet (T)

Denna sista och minst förekommande föreställning av social hållbarhet berör trygghet (tabell 4). Här är det en liten andel av politiker (14 procent) och representanter för det civila samhället (9 procent) som anser att trygghet bör ingå i Munkmodellens sociala grund (tabell 4). På sätt

och vis skulle man kunna säga att bejakandet av Munkmodellens samtliga sociala dimensioner skapar trygghet. En politiker exemplifierar just trygghetens bredd när han skriver att "[e]tt hållbart samhälle ska vara tryggt, miljö/klimatsmart, jämställt, demokratiskt, yttrandefrihet, inkluderande där man gör sin plikt för att ta del av det man har rätt till" (respondent 71).

Här ser vi att trygghet lyfts fram som en viktig del av föreställningen om social hållbarhet och bör utgöra en egen dimension i Munkmodellen när den tillämpas på lokal nivå. Medan en respondent för det civila samhället ser trygghet som någonting som genomsyrar (sjuk)vården. Hon skriver:

Tänker på trygg ålderdom, tryggt boende för de funktionsnedsatta, att kommunen har tillsatt en person som kan vara ett bollplank om man som individ inte mår så bra! (respondent 93)

En politiker delar denna föreställning, men i en bredare mening. Han skriver att:

Ett samhälle som jobbar så att man inte lämnar någon utanför, ett helhetsperspektiv på människors behov och utveckling och som överbryggar skillnader mellan de som har trygghet och de som inte har trygghet (respondent 67)

Även om trygghet inte ingår i Munkmodellen som en egen dimension är det en föreställning om social hållbarhet som ändå nämns. Trygghet framstår som en viktig ytterligare dimension då den jämförs med yttrandefrihet, jämställdhet, inkludering, omhändertagande, och hälsa.

Erfarenhet, förmåga och funktion

I detta avsnitt ska vi redovisa graden av erfarenhet bland respondentgrupperna vad gäller att jobba med social hållbarhet, och deras syn på kommunens förmåga att alstra fram förutsättningar för att göra Enköping till en mer socialt hållbar kommun. Denna förmåga länkas sedan till det som respondenterna anser fungerar bra med kommunens nuvarande sociala hållbarhetspolicy. Kapitlet avslutas med en redovisning av skälen till att respondenterna anser att kommunen kommer att ha svårt att genomföra sociala hållbarhetspolicys, och vad de ser som hinder för att fullfölja socialt hållbarhetsarbete.

Ett sätt att avgöra hur pass redo politiker, chefstjänstemän, närbyråkrater och det civila samhället är för att ta sig an uppgiften att göra Enköping mer socialt hållbart är att beskriva graden av erfarenhet bland dessa aktörer (tabell 5). I detta avseende kan det konstateras att en majoritet (63 procent), men långt ifrån alla respondenter, har tidigare erfarenhet av att jobba med social hållbarhet.

Tabell 5: Graden av erfarenhet bland respondentgrupperna.

		Respondentgrupp				
		POL	CHEF	SLB	CIV SH	Total
Erfarenhet	Ja	12	25	16	6	59
		85,7%	61,0%	64,0%	46,2%	63,4%
	Nej	2	16	9	6	33
		14,3%	39,0%	36,0%	46,2%	35,5%
Total		14	41	25	13	93
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Utifrån statistiken i tabell 5 kan det slås fast att politikergruppen är den aktör som har mest erfarenhet av att jobba med social hållbarhet. Även en majoritet av chefstjänstemännen och närbyråkraterna har erfarenheter av att jobba med social hållbarhet, samtidigt som erfarenheterna är mycket mindre hos det civila samhället. Strax under hälften av representanterna från det civila samhället har erfarenhet av att jobba med social hållbarhet (tabell 5).

Förmåga och funktion

Oavsett om man har erfarenhet av att jobba med social hållbarhet eller inte är endast en fjärdedel av respondenterna av uppfattningen att Enköpings kommun har en mycket bra (2 procent) eller ganska bra (24 procent) förmåga att göra kommunen mer socialt hållbar.

Tabell 6: Skattning av kommunens förmåga att öka social hållbarheten.

		Respondentgrupp				
		POL	CHEF	SLB	CIV SH	Total
Bedömning	mycket bra	0	1	1	0	2
		0,0%	2,4%	4,0%	0,0%	2,2%
	ganska bra	5	8	7	2	22
		35,7%	19,5%	28,0%	15,4%	23,7%
	varken bra eller dålig	6	19	12	7	44
		42,9%	46,3%	48,0%	53,8%	47,3%
	ganska dålig	3	11	3	2	19
		21,4%	26,8%	12,0%	15,4%	20,4%
	mycket dålig	0	1	1	0	2
		0,0%	2,4%	4,0%	0,0%	2,2%
Total		14	41	25	13	93
		100,0%	100%	100,0%	100,0%	100,0%

Nästan lika många delar istället den motsatta föreställningen, det vill säga att kommunen har en ganska dålig (20 procent) eller mycket dålig (2 procent) förmåga att genomföra det planerade

sociala hållbarhetsarbetet. Omkring hälften av respondenterna för samtliga aktörsgrupper är osäkra vad gäller kommunens förmåga att öka social hållbarhet (tabell 6).

Innan de identifierade hindren presenteras ska exempel ges på vad som anses fungera bra i dagsläget. Detta för att förklara varför vissa respondenter tycker att Enköpings kommun har en bra förmåga att bli en mer socialt hållbar kommun (se tabell 7). Det som anses fungera dåligt med Enköpings kommuns nuvarande sociala hållbarhetsarbete är nästan synonymt med de hinder som pekas ut av respondentgrupperna. Av det skälet läggs fokus på just de utpekade hindren för att förklara varför respondenterna bedömer att Enköpings kommuns förmåga att genomföra sociala hållbarhetsåtgärder är dålig (tabell 8).

Tabell 7: Det som fungerar bra i dagsläget.

		Respondentgrupp				Total
		POL	CHEF	SLB	CIV SH	
Fungerat bra	Engagemang	1 25,0%	2 10,5%	1 11,1%	4 57,1%	8 20,5%
	Medvetenhet	1 25,0%	7 36,8%	3 33,3%	1 14,3%	12 30,8%
	Åtgärder i gång	0 0,0%	9 47,4%	5 55,6%	1 14,3%	15 38,5%
	Goda förutsättningar	2 50,0%	1 5,3%	0 0,0%	1 14,3%	4 10,3%
	Total	4 100,0%	19 100,0%	9 100,0%	7 100,0%	39 100,0%

Det som dessa respondenter (framför allt närbyråkraterna) är mest nöjda med är att åtgärder för att alstra fram och/eller öka graden av social hållbarhet i Enköpings kommun redan är i gång (tabell 7). Även en ökad medvetenhet om social hållbarhet lyfts fram–av framför allt chefs-tjänstemännen–som ett positivt inslag i det sociala hållbarhetsarbetet. Representanterna för det civila samhället lyfter främst engagemanget som ligger till grund för det pågående och fortsatta sociala hållbarhetsarbetet. Sist men inte minst är det ett fåtal respondenter som ansåg att det finns goda förutsättningar för att göra Enköping till en mer socialt hållbar kommun (tabell 7). Optimismen grundar sig med andra ord i det faktum att det finns en vilja bland närbyråkrater och chefstjänstemän att göra Enköpings kommun mer socialt hållbar (se Isaksson och Hagbert 2020 för mer om vikten av politisk vilja). Denna vilja grundar sig i en medvetenhet om att något måste göras för att tackla sociala problem.

Identifierade hinder

Strax över hälften av samtliga aktörer som ingått i enkätundersökningen anser att det finns hinder i vägen för det fortsatta sociala hållbarhetsarbetet i kommunen. Cirka 60 procent av respondenterna från aktörsgrupperna närbyråkrater och chefstjänstemän uppger att det finns hinder i vägen för Enköpings sociala hållbarhetssträvanden (tabell 8).

Tabell 8: Hinder mot social hållbarhet.

		Respondentgrupp				
		POL	CHEF	SLB	CIV SH	Total
Hinder?	Ja	15	24	15	4	50
		50,0%	58,5%	60,0%	30,8%	53,8%
	Nej	6	17	10	9	42
		42,9%	41,5%	40,0%	69,2%	45,2%
Total	14	41	25	13	93	
		100,0%	100%	100,0%	100,0%	100%

Det är dock viktigt att notera att det finns en optimism bland nästan hälften av politikerna, chefstjänstemännen, och närbyråkraterna, då de inte ser några hinder i vägen för att Enköpings kommun på sikt ska kunna bli mer socialt hållbar (tabell 7). Denna optimism grundar sig i åtgärder är igång och i en ökad medvetenhet om och engagemang för att lösa sociala problem, samt att det finns goda förutsättningar att lyckas med dessa åtaganden.

Tabell 9: Utpekade hinder.

		Respondentgrupp				
		POL	CHEF	SLB	CIV SH	Total
Hinder	Politiker (PL)	2	2	3	2	9
		28,6%	8,3%	20,0%	50,0%	18,0%
	Förvaltning (F)	3	12	8	2	25
		42,9%	50,0%	53,3%	50,0%	50,0%
	Policy (PY)	2	7	2	0	11
		28,6%	29,2%	13,3%	0,0%	22,0%
Samverkan (S)	0	3	2	0	5	
	0,0%	12,5%	13,3%	0,0%	10,0%	
Total	7	24	15	4	50	
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Respondenterna pekade ut fyra generella hinder i vägen för Enköpings kommuns sociala hållbarhetssträvanden: bristfällig förvaltning (se Pressman och Wildavsky 1984; Kaiser och

Meyer 2005), brist på tydlig policy (se Hupe 2011), svag vilja hos politiker (se Isaksson och Hagbert 2020), och ingen samverkan (se Rothstein 2007; Montin 1998).

Förvaltning (F)

Hälften av de respondenterna (framför allt chefstjänstemän och närbyråkrater) som anser att det finns utmaningar som måste övervinnas om kommunen ska bli mer socialt hållbar pekar på vad de i vid mening betraktar som en bristfällig förvaltning (tabell 9). Det är viktigt för det fortsatta sociala hållbarhetsarbetet att lyfta fram exempel på hur förvaltningen brister. Den huvudsakliga bristen i förvaltningen handlar om tid och resurser (se Pressman och Wildavsky 1984; Hupe 2011 för mer om resursbrist inom förvaltningen). En chefstjänsteman lyfter frågan om tid. Han skriver att:

Om arbetet kräver extra arbetsinsatser så blir det ett hinder då vi redan idag har svårt att hinna med det uppdrag vi har. Det gäller att kunna integrera det i det löpande arbetet utan att det ska behöva ta alltför mycket extra tid. I annat fall behöver resurserna ses över (respondent 2)

Det är ett typiskt exempel på implementeringsstrukturens komplexitet (Chum och Rainey 2005). En närbyråkrat har samma inställning. Hon skriver att i ”det dagliga arbetet ok. Men större växlar kräver mer resurser vad det gäller personal, tid och ekonomi” (respondent 51). En annan dimension i hur förvaltningen brister i arbetet med social hållbarhet lyfts av en annan närbyråkrat. Han vidhåller att förvaltningen inte betraktar hållbarhetens ekologiska, ekonomiska, och sociala dimensioner som besläktade problem:

Tid, resurser, tempo. Och ytterst ett problem där ekonomisk och ekologisk hållbarhet separeras från varandra och social hållbarhet. Om något är ekonomiskt hållbart men inte socialt eller ekologiskt hållbart, så måste väl den ekonomiska definitionen vara felaktig? (respondent 54)

En annan brist som berör förvaltningens hållbarhetsarbete lyfts av en politiker och handlar mer om möten än om arbetets form och innehåll. Han skriver att:

Ekonomi som enbart ser till ekonomi i balans år för år och inte långsiktiga sociala konsekvenser som kostar över tid. Administration som skapar möten- mer än resultat. Det är ett hinder för politisk förankring och drivkraft. Otydligt vad som menas. Om man inte enas kring vad som menas så kommer man inte framåt. Där är vi idag (respondent 73)

Dessa citat vittnar båda om en bristfällig förvaltning och om behovet av en tydlig policy. En representant från det civila samhället känner inget stöd från kommunens förvaltning. Han

formulera problemet som ett ”[b]ristande stöd från kommunen. Minskat intresse från människor att engagera sig i föreningsverksamhet” (respondent 88). Förvaltningens brister i dess arbete med social hållbarhet uppfattas således bestå av en brist på tid, personal, resurser, helhetssyn, möteskultur, och svagt stöd för det civila samhället.

Policy (PY)

Över en femtedel av respondenterna (framför allt chefstjänstemännen) anser att kommunens sociala hållbarhetspolicy är bristfällig på olika sätt (se Hupe 2011 för mer om policyproblem). Ett heltäckande exempel på bristfällig policy lyfts fram av en chefstjänsteman. Han skriver:

Det absolut största hindret är att det inte finns en riktning och heller inte någon struktur för arbetet. Det håller inte ihop och vi gör därför många stora eller små insatser. Det skapar en spretighet och att vi gör det som för stunden ligger framför näsan. Det finns inte någon direkt koppling mot våra långsiktiga mål för kommunen eller för den delen till uppgifterna som identifieras i styrmodellen. Finns inte heller med som en del i planering och uppföljning av verksamhet. (respondent 22)

Detta problem lyfts i forskningen av Wälitalo och Missimer (2020). Det faktum att chefstjänstemännen i Enköping engagerar sig i frågan är dock, enligt denna forskning något positivt. Exempel på sådant engagemang ser vi i hur en annan chefstjänsteman trycker på behovet av tydligare prioriteringar. Hon skriver att ”[d]et behövs tydligare prioriteringar. Analys innan vi väljer att göra insatser. Vi går lätt på lösning” (respondent 36).

En närbyråkrat lyfter problemet med att policy ofta har ett kortsiktigt perspektiv. Han skriver:

Min uppfattning är att vi som samhälle har överskridit ett flertal fundamentala ekologiska gränser för en långsiktig hållbar utveckling. Var ska staden bre ut sig om 10, 20, 20, 50, 100 år med dagen naiva kortsiktiga förhållningssätt? (respondent 44)

En politiker, menar att kommunen inte beaktar ett socialt hållbart perspektiv i sina policies:

Okunskap om hur man kan gå tillväga är ett hinder, liksom att kommunens reglementen och policies samt beslutsunderlag inte beaktar social hållbarhet som perspektiv (respondent 66)

Summa summarum, kan det konstateras att det finns en utbredd uppfattning att de policys som rör stadens framtida hållbarhetsarbete saknar struktur, vilket leder till spretighet och kort-siktighet.

Politiker (PL)

En chefstjänsteman uppfattar att det inte alltid är lätt att lansera olika projekt på grund av vad han upplever som brist på politisk vilja (se Isaksson och Hagbert 2020 för mer om detta problem). Han skriver:

Jag upplever personligen att det finns en rädsla för att utvecklingsprojekt i olika former kan uppfattas som negativt av enskilda personer i kommunen med påtryckningar till våra politiker som följd, jag anser att man tyvärr inte alltid kan värna om individens intressen utan måste se till det större perspektivet (respondent 24)

En av närbyråkraterna lyfter ett annat perspektiv på politikernas påverkan på det sociala hållbarhetsarbetet som kan förklara både varför det finns spretighet i policy och brist på resurser. Hon skriver:

Huvudmännens politiker som leder respektive organisation har inte kroat i varandra i frågan. Politikerna leder respektive huvudman och agerar ofta utifrån att "sina resurser" ska räcka istället för se den gemensamma vinsten (respondent 50)

En politiker visar en tendens att skylla på andra politiker. Han skriver:

De andra politiska partierna om de inte har samma uppfattning om verkligheten och vilka åtgärder som behövs, sedan så påverkar självklart ekonomin och andra resurser till ett resultat (respondent 71)

Att politiker skyller på varandra är inte bra för det sociala hållbarhetsarbetets långsiktighet (Turner och Wills 2022). En representant för det civila samhället belyser problemet med oviljiga politiker från ett ungdomsperspektiv. Hon säger att det finns "en ovilja bland kommunens beslutsfattare om satsningar på ungdomar. Det är lättare att kalla ett föräldraansvar" (respondent 81). Sammanfattningsvis kan det konstateras att det av olika skäl inte alltid är lätt att förankra sociala hållbarhetsprojekt hos vissa chefstjänstemän och politiker, och att det är svårt att få dem att satsa på det civila samhället.

Samverkan (S)

Fem chefstjänstemän och närbyråkrater anser att det finns hinder som måste röjas ur vägen för att Enköping ska bli en mer socialt hållbar kommun. De pekar ut brist på tidigare och pågående samverkan inom och utanför förvaltningen som ett problem (tabell 9). Som svar på frågan om det finns några hinder i vägen för Enköpings sociala hållbarhetssträvanden svarade en chefstjänsteman att det fanns för lite tid att få till en bra samverkan med andra berörda aktörer. Det i sin tur, sade hon, ledde till att det inte fanns ”en tydlig styrning på kommunövergripande nivå där det inte finns tydliga prioriterade mål och avsatta medel för arbetet i olika förvaltningar” (respondent 4).

Med en utgångspunkt i mark-, boende- och fastighetsfrågor lyfte en annan chefstjänsteman att ett mer ingående samarbete mellan berörda aktörer behövs. Hon skriver att:

Kommunen äger inte så mycket mark och det kan vara svårt att ställa krav på social hållbarhet i exploateringsavtal. Kommunens bästa redskap när det kommer till social hållbarhet i boendet är EHB och då krävs ett mer utvecklat samarbete. Det behövs också mer samarbete mellan befintliga fastighetsägare, kommunen och föreningslivet (respondent 8)

Detta förslag på utökad samverkan är mycket inkluderande och ligger i linje med Munkmodellens underliggande tes, det vill säga att en bred samverkan mellan offentligt, privat, och civilt samhälle kan leda till ett mer socialt hållbart boende (se Montin 1998, för mer om varför). En närbyråkrat ger uttryck för samma resonemang kring samverkan. Hon säger att det ”[b]ehövs ett helhetsgrepp med bred förankring hos tjänstepersoner, chefer, ledning och politik” (respondent 63). Med andra ord saknas helhetsgrepp som kan utmynna i samarbete som har en bred förankring hos för kommunen viktiga aktörer.

Analys

Det analyschema (tabell 3) som presenterades i metodkapitlet tillsammans med de fem föreställningar om social hållbarhet respondenterna i de fyra aktörsgrupperna gav uttryck för ska nu ligga till grund för följande analys (tabell 10). Genom att belysa sambanden mellan aktörsgruppernas fem föreställningar om social hållbarhet och de 12 dimensionerna i Munkmodellens sociala grund är det möjligt att åskådliggöra på vilka sätt Enköpings kommun kan alstra fram flera förutsättningar för social hållbarhet. Vid första anblicken kan det konstateras att ingen enskild aktörsgrupp räcker till för att täcka hela stadens sociala grund (tabell 10). Det implicerar

att samverka mellan aktörsgrupperna är ett absolut villkor som måste uppfyllas för att Enköping ska bli en mer socialt hållbar kommun.

Föreställningen jämlikhet/jämställdhet (JJ) ska nu användas som ett exempel på hur en föreställning direkt kan kopplas till en eller flera dimensioner av Munkmodellens sociala grund. Föreställningen JJ om social hållbarhet delas i hög grad av cheftjänstemän (CHEF) och närbyråkrater (SLB) och kan utan svårighet kopplas direkt till dimensionerna social jämlikhet och jämställdhet. Den kan också kopplas indirekt till dimensionerna politisk röst och inkomst och jobb. Här är tanken att jämlikhet och jämställdhet gör sig gällande även inom dessa två dimensioner. Bakom skillnader i såväl valdeltagande som lönesättning finns förklaringar som har genus- och etniska dimensioner. Dock, kan det argumenteras att frågor om vatten, livsmedel, sjukvård, utbildning, fred och rättvisa, bostad och boende, sociala nätverk, och energi inte i samma utsträckning berörs av jämlikhet och jämställdhet. Detta sätt att resonera har applicerats för att koppla respondentgruppernas samtliga föreställningar om social hållbarhet direkt, indirekt eller inte alls till de 12 dimensioner som utgör Munkmodellens grund (se tabell 10 nedan).

Aktörernas föreställning och arbete med social hållbarhet

Föreställningar om social hållbarhet som jämlikhet och jämställdhet, deltagande och inkludering, samhällsplanering, hälsa och välmående, och trygghet ska nu kopplas till Enköpings kommuns sociala grund (tabell 10). För att upprepa, genom att koppla respondentgruppernas föreställningar om social hållbarhet direkt (++) , indirekt (+), eller inte alls (x) till de 12 dimensioner som utgör Enköpings sociala grund i tabell 10 går det att skönja vad som behöver göras för att Enköpings kommun ska bli mer socialt hållbar (se metodkapitlet för mer information). För att underlätta analysen och för att visa att Enköpings kommun kan täcka hela den sociala grunden i Munkmodellen ska varje social dimension belysas utifrån en enda föreställning (se fetstil i tabell 10).

Tabell 10: Koppling mellan föreställningar om och arbete med social hållbarhet.

		Respondentgruppernas huvudsakliga sociala hållbarhetsföreställningar och arbete				
		(JJ)	(DI)	(SP)	(HV)	(T)
Munkmodellens sociala grund	Vatten	x	x	SLB/POL++ (POL/50)	CIV SH/POL+ (POL/50)	x
	Livsmedel	x	x	SLB/POL++ (POL/36)	CIV SH/POL+ (POL/36)	x
	Sjukvård	x	x	x	CIV SH/POL++ (-)	x
	Utbildning	x	CIV SH/CHEF+ (POL/36; CHEF/40)	x	x	x
	Inkomst och jobb	CHEF/SLB+ (CHEF/40)	CIV SH/CHEF+ (CHEF/40)	x	CIV SH/POL+ (CHEF/40)	POL/CIV SH+ (CHEF/40)
	Fred och rättvisa	x	x	SLB/POL+ (-)	CIV SH/POL+ (-)	POL/CIV SH++ (-)
	Politisk röst	CHEF/SLB+ (POL/64; SLB/38; CHEF/35)	CIV SH/CHEF++ (POL/64; SLB/38; CHEF/35)	x	x	x
	Social jämlikhet	CHEF/SLB++ (SLB/67; POL/64; CIV SH/57; CHEF/53)	CIV SH/CHEF+ (SLB/67; POL/64; CIV SH/57; CHEF/53)	x	x	x
	Jämställdhet	CHEF/SLB++ (POL/43; CHEF/35)	CIV SH/CHEF+ (POL/43; CHEF/35)	x	x	x
	Bostad och boende	x	x	SLB/POL++ (CIV SH/64; CHEF/53; SLB/52)	CIV SH/POL+ (CIV SH/64; CHEF/53; SLB/52)	POL/CIV SH+ (CIV SH/64; CHEF/53; SLB/52)
	Sociala nätverk	x	CIV SH/CHEF++ (CIV SH/64; SLB/48; CHEF/43)	x	CIV SH/POL+ (CIV SH/64; SLB/48; CHEF/43)	POL/CIV SH++ (CIV SH/64; SLB/48; CHEF/43)
	Energi	x	s	SLB/POL++ (-)	CIV SH/POL+ (-)	x

Vatten och livsmedel

Från analys-schemat i tabell 10 syns det att föreställningen om social hållbarhet som samhällsplanering knyter an till fem dimensioner i Munkmodellens sociala grund: vatten (++), livsmedel (++), fred och rättvisa (+), bostad och boende (++), och energi (++). Denna föreställning delas mest av respondenter från närbyråkrat- och politikergruppen. Föreställningen i sig är exceptionell i bemärkelsen att den kopplas till de dimensioner i Munkmodellens sociala grund som inte normalt faller inom ramen för de vanligaste föreställningar (JJ, DI, och T) om social hållbarhet. Hälften av respondenterna i politikergruppen jobbar med ”vatten” och ännu färre, det

vill säga en tredjedel jobbar med ”livsmedel” (tabell 10). Det som är anmärkningsvärt är att närbyråkraterna inte arbetar med vatten- och livsmedeldimensionerna av kommunens sociala grund.

Sjukvård

I analys-schemat ser vi att föreställningen om social hållbarhet som hälsa och välmående knyter an till hela åtta dimensioner i Munkmodellens sociala grund: vatten (+), livsmedel (+), sjukvård (++) , inkomst och jobb (+), fred och rättvisa (+), bostad och boende (+), sociala nätverk (+), och energi (+). Denna föreställning delas mest av respondenter från det civila samhället- och politikergruppen (tabell 10). Återigen är det anmärkningsvärt att fastän ”sjukvård” överlappar med hälsa och välmående arbetar inga av aktörsgруппerna som ingick i förstudien med denna fråga.

Utbildning

Analys-schemat ovan visar vidare att föreställningen om social hållbarhet som deltagande och inkludering knyter an till sex dimensioner i Munkmodellens sociala grund: utbildning (+), inkomst och jobb (+), politisk röst (++) , social jämlikhet (+), jämställdhet (+), och sociala nätverk (++) . Denna föreställning delas mest av representanter för det civila samhället och chefstjänstemän. Det bör påpekas att till skillnad från ungefär hälften av chefstjänstemännen är det ingen från aktörsgруппen civilt samhälle som arbetar med ”utbildning”. Strax över en tredjedel av respondenter för politikergruppen jobbar med utbildning utan att den ingår i deras föreställning om social hållbarhet (tabell 10).

Inkomst och jobb samt fred och rättvisa

I analys-schemat i tabell 10 ser vi att föreställningen om social hållbarhet som trygghet knyter an till fyra dimensioner i Munkmodellens sociala grund: inkomst och jobb (+), fred och rättvisa (+), bostad och boende (+), och sociala nätverk (+). Denna föreställning delas mest av respondenter från politikergruppen och det civila samhället (tabell 10). Med tanke på utvecklingen i Sverige och utomlands med skenande gängkriminalitet, upplopp, samt krig i Europa är det inte oväntad att trygghet idag är en viktig fråga för politiker och det civila samhället. Detta till trots är det färre än hälften av chefstjänstemännen som jobbar med frågor som berör ”inkomst och jobb”. Innebär detta att både politiker och det civila samhället behöver engagera sig mer i frågan? Detsamma gäller den sociala grundens ”fred och rättvisa”-dimension. Även om denna

fråga ingår i politikernas och det civila samhällets föreställning om social hållbarhet jobbar inga av dessa aktörsgrupper med denna sociala dimension (tabell 10). Det kan möjligen ha att göra med att frågan om fred och rättvisa anses vara någon annans än kommunens eller civilsamhällets ansvarsområde, exempelvis Polisens.

Politisk röst, social jämlikhet och jämställdhet

Analysschemat i tabell 10 visar att den föreställningen om social hållbarhet som jämlikhet och jämställdhet knyter an till fyra dimensioner i Munkmodellens sociala grund: inkomst och jobb (+), politisk röst (+), social jämlikhet (++), och jämställdhet (++). Denna föreställning om social hållbarhet delas mest av chefstjänstemän och närbyråkrater. Vad gäller inkomst och jobb kan det urskiljas från analys-schemat att 40 procent av chefstjänstemännen på ett eller annat sätt redan arbetar med frågan. Dock engagerar sig mindre än en tredjedel i respondentgruppen närbyråkrater i denna sociala dimension (tabell 10).

Vad gäller den sociala dimensionen ”politisk röst” ser läget ljusst ut. En stor andel (64 procent) politiker, och en mindre andel (38 respektive 35 procent) närbyråkrater och chefstjänstemän jobbar med frågor som berör politisk röst. Med andra ord kan en överlappning skönjas mellan chefstjänstemännens och närbyråkraternas föreställningar om social hållbarhet och deras faktiska arbete för att öka samhällets politiska medbestämmande (tabell 10).

Socialdimensionerna ”social jämlikhet” och ”jämställdhet” är de som i högst grad leder till social hållbarhet i Enköping då social jämlikhet ingår i både chefstjänstemäns och närbyråkraternas föreställningar om och arbete med social hållbarhet. Även en majoritet av politiker och det civila samhället arbetar med social jämlikhet (tabell 10). Vad gäller socialdimensionen jämställdhet kan man konstatera att chefstjänstemännen både har en föreställning om och i likhet med politiker arbetar med denna dimension av stadens sociala grund. Närbyråkrater delar chefstjänstemännens föreställning om social hållbarhet som jämlikhet och jämställdhet, men i likhet med representanter för det civila samhället jobbar de inte i så hög grad med jämställdhet (tabell 10).

Bostad och boende, sociala nätverk och energi

I relation till föreställningen om samhällsplanering återfinns det största engagemanget i den sociala dimensionen ”bostad och boende”. Här jobbar respondenter från tre aktörsgrupper, det vill säga en majoritet av representanter från det civila samhället, och mer än hälften av de som utgör chefstjänstemanna- och närbyråkratergruppen. Även om politiker föreställer sig

samhällsplanering som social hållbarhet, jobbar de ändå inte med bostad och boende. Detta till trots bidrar de tre aktörsgrupper som jobbar med frågan till att bibehålla stadens nuvarande nivå av social hållbarhet (tabell 10).

Den starka kopplingen mellan delaktighet och inkludering, å ena sidan, och sociala nätverk, å andra, återspeglar sig i att en majoritet av det civila samhällets och cirka hälften av cheftjänstemännens arbetar med frågan (tabell 10). Det vill säga att det finns ett samband mellan deras föreställningar om och arbete med social hållbarhet. Strax under hälften av närbyråkraterna jobbar med sociala nätverk även om det inte ingår i deras föreställning om social hållbarhet (tabell 10). I relation till hälsa och välmående arbetar inga företrädare för det civila samhället eller politikergruppen (eller andra aktörsgrupper) med ”energi” även om denna grund ingår i deras föreställning om social hållbarhet (tabell 10). Återigen kan detta bero på den sociala dimensionens tekniska karaktär.

Summa summarum finns det förutsättningar för att öka graden av social hållbarhet i Enköpings kommun. Detta förutsätter en bred samverkan kring samtliga dimensioner i kommunens sociala grund. Dock visar analysen att den sociala grunden inte ingår i allas föreställningar eller arbeten. Av det skälet ska slutsatserna lägga fokus på förutsättningar att skapa samverkan som stärker den sociala hållbarheten i Enköping.

Slutsatser

Då förstudien tillämpar Munkmodellen i en kommunkontext kan det även ses som en ”proof of concept”-studie, det vill säga en studie som prövar ett nytt sätt att applicera en global modell i en lokal kontext. Det är därför viktigt att påpeka att dessa slutsatser härleds från en så kallad pilotstudie där endast 93 politiker, cheftjänstemän, närbyråkrater och företrädare för det civila samhället medverkade. Även om underlaget kan anses utgöra ett relativt gediget tvärsnitt av beslutsprocessen i Enköpings kommun finns ändå en del aktörer som kan vara underrepresenterade.

Förstudien har identifierat fem huvudsakliga föreställningar om social hållbarhet som bör vara representativa för hela förvaltningen och det civila samhället. Dessa är jämlikhet och jämställdhet, delaktighet och inkludering, samhällsplanering, hälsa och välmående, samt trygghet. Samtliga kan kopplas på ett eller annat sätt till de 12 sociala dimensioner som utgör Enköpings kommuns sociala grund. Det innebär att kommunen har goda förutsättningar att bli mer socialt hållbar, men detta kräver en mer djupgående samverkan mellan de fyra aktörsgrupper som ingår i stadens beslutskedja.

I tabell 11 får en aktör som jobbar med en social dimension två poäng respektive en poäng om den ingår i deras föreställning om social hållbarhet. Den högsta poängen en social dimension kan få är åtta poäng, där åtta poäng anses utgöra en mycket god, och en poäng en mycket dålig förutsättning för att Enköpings kommun ska kunna få till stånd en framtida samverkan i den berörda sociala dimensionen (tabell 11). Således, och utifrån tesen att alla aktörer bör ingå i en bred samverkan kring alla dimensioner som utgör en stads sociala grund bör Enköpings kommun kunna öka graden av social hållbarhet om följande villkor uppfylls:

1. Då samhällsplanering och hälsa och välmående är beroende av vatten-, livsmedels- och energidimensionerna bör, då dessa frågor ingår i deras föreställning om social hållbarhet närbyråkrater, företrädare för det civila samhället, och politiker (som med undantag av energidimensionen redan arbetar med dessa sociala dimensioner) samverka kring dessa frågor för att stärka Enköpings kommuns sociala grund. Just nu är förutsättningarna för att lyckas skapa en sådan samverkan dålig (tabell 11). Av det skälet bör Enköpings kommun överväga om och hur chefstjänstemännen också kan ingå i en framtida samverkan och om de andra aktörerna bör öka sitt engagemang kring dessa tre viktiga sociala dimensioner.
2. Med tanke på att hälsa och välmående är delvis beroende av sjukvård bör, då denna sociala grund ingår i deras föreställning om social hållbarhet, företrädare för det civila samhället och politiker samverka kring denna fråga för att stärka Enköpings kommuns sociala grund. Att samverka kring sjukvård i dagsläget har en mycket dålig förutsättning att lyckas beror på att denna grund varken ingår i chefstjänstemäns- och närbyråkraters föreställningar om social hållbarhet eller de fyra aktörernas arbete med social hållbarhet (tabell 11). Som redan nämnts kan dock detta resultat ha att göra med respondentgruppernas sammansättning. Det vill säga att väldigt få respondenter kom från sjukvården.
3. Då delaktighet och inkludering är delvis beroende av utbildningsdimensionen bör, då den ingår i deras föreställning om social hållbarhet, företrädare för det civila samhället, cheftjänstemän och politiker (varav 40 procent respektive en tredjedel redan arbetar med denna sociala dimension) samverka kring denna fråga för att stärka Enköpings kommuns sociala grund. Förutsättningarna för att skapa en framtida samverkan kring denna fråga skulle öka avsevärt om närbyråkrater kan förmås att medverka. Detta resultat kan ha att göra med att väldigt få respondenter kom från utbildningssektorn.

Tabell 11: Förutsättningar för att skapa samverkan som stärker social hållbarhet i Enköping.

Respondentgruppernas möjliga samverkan (rankad från 1 till 8)					
	Politiker	Chefstjänstemän	Närbyråkrater	Civilt samhälle	Förutsättning
Vatten	2	-	1	1	4
Livsmedel	2	-	1	1	4
Sjukvård	1	-	-	1	2
Utbildning	2	2	-	1	5
Inkomst och jobb	1	2	1	1	5
Fred och rättvisa	1	-	1	1	3
Politisk röst	2	2	2	1	7
Social jämlikhet	2	2	2	2	8
Jämställdhet	2	2	2	2	8
Bostad och boende	1	2	2	2	7
Sociala nätverk	1	2	2	2	7
Energi	2	-	1	1	4

4. Då jämlikhet och jämställdhet, delaktighet och inkludering, hälsa och välmående, och trygghet är delvis beroende av inkomst och jobb bör chefstjänstemän (varav 40 procent redan jobbar med frågan), företrädare för det civila samhället, politiker och närbyråkrater samverka kring denna fråga. Det finns goda förutsättningar för Enköpings kommun att skapa samverkan kring inkomst- och jobbdimensionen då den ingår i samtliga aktörers föreställning om social hållbarhet (tabell 11).
5. Då samhällsplanering, hälsa och välmående, och trygghet är beroende av fred och rättvisa-dimensionen bör, då den ingår i deras föreställning om social hållbarhet, närbyråkrater, företrädare för det civila samhället och politiker samverka kring denna fråga. Just nu finns det dåliga förutsättningar för Enköpings kommun att skapa samverkan kring fred och rättvisa dels för att den i dagsläget inte ingår i chefstjänstemännens föreställning om social hållbarhet, dels för att inga av aktörerna arbetar med frågan (tabell 11). Kan det faktum att inga av de fyra aktörerna arbetar med fred och rättvisa bero på att dimensionen anses ligga utanför kommunens och samhällets ansvarområde? Eller beror det på att inga poliser, eller möjligen jurister, ingick i förstudien?
6. För att öka jämlikhet och jämställdhet, delaktighet och inkludering, samhällsplanering, hälsa och välmående, samt trygghet i Enköpings kommun bör politiker, chefstjänstemän, närbyråkrater och företrädare för det civila samhället samverka kring de sociala

dimensionerna politisk röst, social jämlikhet och jämställdhet. Det finns mycket goda förutsättningar för Enköpings kommun att skapa en framtida samverkan kring invånarnas politiska röst, social jämlikhet och jämställdhet (tabell 11).

7. För att förbättra samhällsplanering och öka kommuninvånarnas hälsa och välmående, och känsla av trygghet bör, då de redan arbetar med frågan, chefstjänstemän, närbyråkrater och företrädare för det civila samhället samverka kring bostad och boende. Det finns ändå mycket goda förutsättningar för Enköpings kommun att få till stånd en framtida samverkan kring bostad och boende (tabell 11). Eftersom alla aktörer med undantag av politikergruppen arbetar med bostad och boende-dimensionen är frågan om politiker ska engagera sig i större utsträckning i denna fråga berättigad.
8. Då en invånares delaktighet och inkludering, hälsa och välmående, och trygghet är delvis beroende av att ingå i ett eller flera sociala nätverk bör, då de redan arbetar med frågan, företrädare för det civila samhället, närbyråkrater och chefstjänstemän ingå i en framtida samverkan. De redan mycket goda förutsättningar (tabell 11) för att upprätta en sådan samverkan i framtiden skulle öka ytterligare om politiker arbetade mer med att stärka och utvidga sociala nätverk.
9. Hittills har fokus legat på horisontell samverkan, det vill säga på vilka aktörer som redan samverkar eller bör samverka inom ramen för var och en av de enskilda dimensionerna som tillsammans utgör en kommuns sociala grund. Men, som kan skådas i tabell 11 är varje aktörsgrupp aktiva i olika grader i flera sociala dimensioner. Bör samma aktörsgrupp ingå i flera samverkningar, det vill säga vertikala samverkan?

Analysen visar att Munkmodellens samtliga 12 dimensioner för social hållbarhet kan appliceras på lokal nivå. Det framgår klart och tydligt av den senaste tidens utveckling i Sverige att dimensioner som exempelvis politisk röst (lågt valdeltagande bland människor med utländsk bakgrund), fred och rättvisa (otrygghet), samt energi (stigande el- och drivmedelspriser) har betydelse för en kommuns sociala hållbarhet.

Diskussion

Föreliggande forskningsrapport belyser såväl styrkor som svagheter i Enköpings sociala hållbarhetsträvanden. Som styrkor framstår de mycket goda förutsättningarna för att etablera bred samverkan kring de sociala dimensionerna politisk röst, social jämlikhet, jämställdhet, och bostad och boende. Denna del av Enköpings kommuns sociala grund är en vägvisare för

samverkanssträvanden i andra delar av det sociala spektrumet där förutsättningarna att stärka den sociala hållbarheten i nuläget är sämre. De senare dimensionerna utgörs av sjukvård, fred och rättvisa, vatten, livsmedel, och energi. Påpekas bör att dessa kritiska sociala dimensioner har ett underskott i bemärkelsen att väldigt få aktörer föreställer sig eller arbetar med de och kan av det skälet vara ofördelaktig för att en social utveckling ska uppstå i Enköpings kommun (Hoorweg 2016).

Med grund i deras föreställningar och/eller arbete med social hållbarhet har respondenterna i aktörsgrupperna tillsammans identifierat ett antal hinder i vägen för Enköpings kommuns sociala hållbarhetssträvanden. För att kunna förverkliga de föreslagna samverkansformerna (se tabell 11) måste därför ett antal identifierade förvaltningspolitiska hinder övervinnas (se tabell 9). Enköpings kommun måste med andra ord lösa problem såsom förvaltningens brist på tid, personal, och resurser. Pressman och Wildavsky (1984) visar att även om Enköpings kommun tillgodoser dessa resurser återstår att använda dem på rätt sätt. Elander och Gustavsson (2019), Edwards (2019) och Fell och Mattsson (2021) skulle rekommendera att kommunen investerar i lokala samhällen för att motverka ett upplevt dåligt stöd hos det civila samhället.

Även brist på samverkan har identifierats som ett problem. I denna förstudie ser vi dock att det finns ett högt engagemang från cheftjänstemännen och att detta engagemang har visat sig vara ett viktigt villkor i andra kommuner när de lyckats överge stuprörsprincipen till förmån för en bred samverkan (Wälitalo och Missimer 2020). Legitimiteten för en övergripande social hållbarhetspolicy ökar, särskilt hos det civila samhället, när samverkan har en bred förankring hos för kommunen viktiga aktörer (Rothstein 2007).

Vad gäller brist på en övergripande och långsiktig policy (Hupe 2011) återstår stora utmaningarna (Turner och Wills 2022). För det första måste beslut fattas om att anta Munkmodellen, som i sin tur medför policyändringar som kan förverkliga de rekommenderade samverkansformerna. För det andra, i frånvaron av en nationell policy för social hållbarhet som utgår från Munkmodellen är det viktigt att alla politiska partier är överens om dess implementering och att policyn består trots eventuella politiska omvälvningar. Detta kan vara svårt på grund av den svaga viljan hos Enköpings politiker att genomföra sociala hållbarhetsmål, som denna förstudie har kunnat påvisa (Turner och Wills 2022). Det är dock inte ovanligt att politiker motsätter sig sociala hållbarhetsåtgärder som går stick i stäv med deras partiers ideologiska och/eller pragmatiska ställningstagande (Isaksson och Hagbert 2020). För det tredje är det viktigt att de ursprungliga sociala hållbarhetsmålen, som ligger till grund för kommunens samhällsplanering och Munkmodellen, också återfinns i förvaltningens slutgiltiga policys (Stepanova och Romanov 2021). Vidare, även om de mål som kan härledas från Munkmodellen återfinns i Enköpings

kommuns social hållbarhetspolicys återstår problemet med vad som brukar kallas ”demokratins svarta hål”. Med detta begrepp avses att de faktiska utvecklingsprojektens resultat inte sällan avviker från kommunens målsättningar (Rothstein 2007). Av det skälet är en återkopplingsmekanism som intermitterent forskning och ett återkommande event något som kan bidra väsentligt i sammanhanget.

Referenser

- Bai, X.; Dawson, R.J.; Ürge-Vorsatz, D.; Delgado, G.C.; Barau, A.S.; Dhakal, S.; Roberts, D. (2018). Six research priorities for cities and climate change. *Nature* 555, 23–25.
- Barron, L.; Gauntlett, E. (2002). *Stage 1 report - model of social sustainability. Housing and sustainable communities' indicators project*. Perth, Murdoch University, Western Australia.
- Boffey, D. (2020). Amsterdam to Embrace 'Doughnut' Model to Mend Post-Coronavirus Economy; *The Guardian*: London, UK, 2020; Volume 8.
- Chan, P. (2020) Assessing Sustainability of the Capital and Emerging Secondary Cities of Cambodia Based on the 2018 Commune Database. *Data* 5, 79.
- Chum & Rainey (2005b). Goal Ambiguity and Organizational Performance in US Federal Agencies. *Journal of Public Administration Research and Theory* 15:1, 1-30.
- Chum & Rainey (2005a). Goal Ambiguity in US Federal Agencies. *Journal of Public Administration* 15:4, 529-557.
- Edwards, M. (2019). Social Sustainability and Housing for Vulnerable Groups in Sweden: An Integrated Literature Review. Jönköping International Business School: Jönköping University.
- Elander, I.; Gustavsson, E. (2019). From policy community to issue networks: Implementing social sustainability in a Swedish urban development programme. *EPC Politics and Space C* 37:6, 1082-1101.
- Eriksson, M.; Santosa, A.; Zetterberg, L.; Kawachi, I.; Ng, N. (2021). Social Capital and Sustainable Social Development—How Are Changes in Neighbourhood Social Capital Associated with Neighbourhood Sociodemographic and Socioeconomic Characteristics? *Sustainability* 13, 1-22.
- Fell, T.; Qaderi, J.; Lahdenperä, J.; Guziana, B. (2014). Stadsdelsutveckling i två kommuner. En analys av den socioekonomiska och sociokulturella kontextens betydelse för social hållbarhet. Forskningsrapport. SiSS 2013:2. Västerås: Mälardalens högskola
- Fell, T.; Mattsson, J. (2021). The Role of Public-Private Partnerships in Housing as a Potential Contributor to Sustainable Cities and Communities: A Systematic Review. *Sustainability* 13, 1-25.

- Fobbe, L. (2020). Analysing Organisational Collaboration Practices for Sustainability. *Sustainability* 12,
- Hoorweg, D.; Hosseini, M.; Kennedy, C.; Behdadi, A. (2016). An urban approach to planetary boundaries. *Ambio* 45, 567–580.
- Hupe, P.; Hill, M. (2007). Street-Level Bureaucracy and Public Accountability. *Public Administration* 85:2, 279–299.
- Hupe, P. (2011). The Thesis of Incongruent Implementation: Revisiting Pressman and Wildavsky. *Public Policy and Administration* 26:1, 63–80.
- Isaksson, K.; Hagbert, P. (2020). Institutional capacity to integrate ‘radical’ perspectives on sustainability in small municipalities: experiences from Sweden. *Environmental Innovation and Societal Transitions* 36, 83-93.
- Keiser & Meyer (1996). Policy Design, Bureaucratic Incentives, and Public Management: The Case of Child Support Enforcement. *Journal of Public Administration Research and Theory* 6:3, 337–364
- Lipsky, M. (1982/2010). *Street-Level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Service*. Russell Sage Foundation: New York.
- Loorbach, D.; Wijsman, K. (2013). Business transition management: Exploring a new role for business in sustainability transitions. *J. Clean. Prod.* 45, 20–28.
- Lozano, R. (2007). Collaboration as a pathway for sustainability. *Sustain. Dev.* 15, 370–381.
- Luukkainen, J.; Vehmas, J.; Kaivo-Oja, J. (2021). Quantification of Doughnut Economy with the Sustainability Window Method: Analysis of Development in Thailand. *Sustainability* 13, 847.
- Montin, S. (2013). *Moderna kommuner* (4:e uppl.). Stockholm: Liber.
- Niskanen, W. (1975). Bureaucrats and Politicians. *The Journal of Law and Economics* 18:3, 617-643.
- Pero, M.; Moretto, A.; Bottani, E.; Bigliardi, B. (2017). Environmental collaboration for sustainability in the construction industry: An exploratory study in Italy. *Sustainability* (Switzerland) 9, 125.
- Pressman & Wildavsky (1973). *Implementation: How Great Expectations in Washington are Dashed in Oakland; Or Why it is Amazing that Federal Programs Work at All. This Being the Saga of the Economic Development Administration as Told by Two Sympathetic Observers Who Seek to Build Morals on a Foundation of Ruined Hope*. Berkeley: University of California University Press.
- Rashid, A. (2020). Doughnut Economics - A Roadmap for a Thriving Sustainable City. UR-BANICE Malaysia - gaiageld.com.

- Raworth, K. (2017). A Doughnut for the Anthropocene: Humanity's compass in the 21st century. *Lancet Planet. Health* 1, e48–e49.
- Rockström, J.; Steffen, W.; Noone, K.; Persson, Å.; Chapin III, F.S.; Lambin, E.; Lenton, T.M.; Scheffer, M.; Folke, C.; Schellnhuber, H.J. (2019). Planetary boundaries: Exploring the safe operating space for humanity. *Ecol. Soc.* 14:2, 1-32.
- Rothstein, B. (red.) (2007a). *Politik som organisation. Förvaltningspolitikens grundproblem*. Stockholm: SNS.
- Roy, A.; Basu, A.; Dong, X. (2021). Achieving Socioeconomic Development Fueled by Globalization: An Analysis of 146 Countries. *Sustainability* 13, 4913.
- Sannerstedt, A. (2007). *Implementering – hur politiska beslut genomförs i praktiken*. I Rothstein, *Politik som organisation. Förvaltningspolitikens grundproblem*. Stockholm: SNS.
- Saunders, A.; Luukkanen, J. (2021). Sustainable development in Cuba assessed with sustainability window and doughnut economy approaches. *Int. J. Sustain. Dev. World Ecol.*, 1–11.
- Stepanova, O.; Romanov, M. (2021). Urban Planning as a Strategy to Implement Social Sustainability Policy Goals? The Case of Temporary Housing for Immigrants in Gothenburg, Sweden. *Sustainability* 13, 1-17.
- Steffen, W.; Richardson, K.; Rockstrom, J.; Cornell, S.E.; Fetzer, I.; Bennett, E.M.; Biggs, R.; Carpenter, S.R.; de Vries, W.; deWit, C.A. (2015). Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. *Science*, 347, 6223.
- Tanguay, G.A.; Rajaonson, J.; Lefebvre, J.-F.; Lanoie, P. (2010) Measuring the sustainability of cities: An analysis of the use of local indicators. *Ecol. Indic.* 10, 407–418.
- Turner, A.; Wills, J. (2022). Downscaling doughnut economics for sustainability governance. *Current Opinion in Environmental Sustainability* 56, 1-10.
- Wälitalo, L.; Missimer, M. (2020). The Organization of Social Sustainability Work in Swedish Eco-Municipalities. *Sustainability* 14, 1-24.

Bilaga 1 (Enkät)

Förstudien om socialt hållbarhetsarbete i Enköpings kommun

Till berörd,

Syftet med denna enkätundersökning är att vi tillsammans ska skapa och tillhandahålla ny kunskap och nya perspektiv som kan användas för att ompröva och finslipa Enköpings kommuns nuvarande arbete med social hållbarhet. Genom den samverkan kan vi hitta nya vägar som politiker, tjänstemän och det civila samhället kan ta för att nå fram till ökad trygghet och trivsel samt deltagande och civilt engagemang.

Tack för ert deltagande.

Terence Fell, docent i statsvetenskap vid Mälardalens universitet

Jörgen Ödalen, docent i statsvetenskap vid Mälardalens universitet

1. Kön

- Man
- Kvinna
- Icke-binär

2. Vilket år är du född?

3. Typ av tjänst/verksamhet

4. Tid i nuvarande tjänst/verksamhet (ange antal år)

5. Tid i tidigare liknande tjänst/verksamhet (ange antal år)

6. Vilken verksamhet representerar du?

7. Vad tänker du på när du hör ordet social hållbarhet? (skriv några korta rader)

8.

På en skala av 1 till 10, hur intresserad är du av att jobba med frågor relaterade till Enköpings framtida sociala hållbarhet? (Skriv siffran i kommentarsfältet)

1
10

Kommentar

9.

Har du erfarenhet av att tidigare jobba med sociala hållbarhetsfrågor?

- Ja
- Nej

10.

Om ja, hur har ni arbetat med sociala hållbarhetsfrågor tidigare?

11.

Finns det, enligt dig, några hinder i vägen för dig och din verksamhet att jobba med sociala hållbarhetsåtgärder?

- Ja
- Nej

12.

Om ja, vilka?

13.

Enligt DE modellens (också kallad Munkmodellen) sociala grund (se figur 1 nedan), kan social hållbarhet delas in i olika dimensioner. Vilken/vilka av följande alternativ ligger dig och din verksamhet närmast?

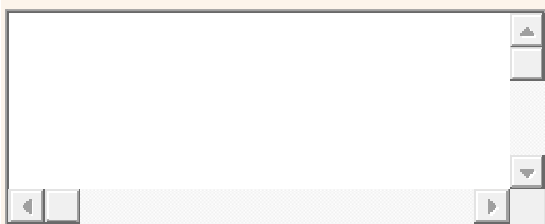
- a. Vatten

- b. Livsmedel (produktion och försörjning)
- c. Sjukvård (och omsorg)
- d. Utbildning
- e. Inkomst och jobb
- f. Fred och rättvisa
- g. Politisk röst (inflytande och andra demokratifrågor)
- h. Social jämlikhet (och andra integrationsfrågor)
- i. Jämställdhet
- j. Bostad och boende (trygghet och säkerhet)
- k. Sociala nätverk (brobyggande)
- l. Energi
- m. Annat

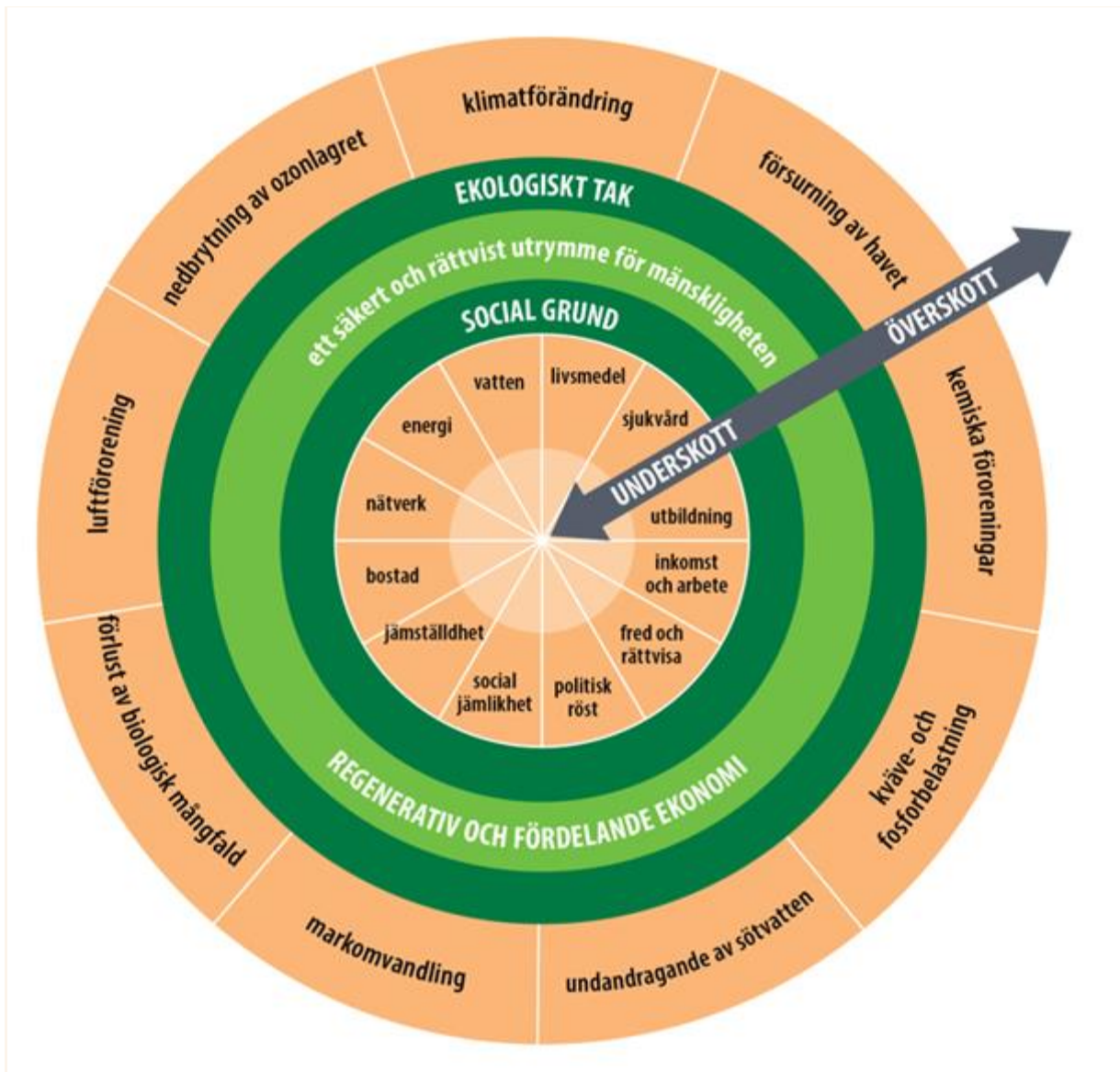
14.

Om annat, vad?

15.

Figur 1

16.

Hur bedömer du din och den egna verksamheten tidigare sociala hållbarhetsarbete?

- a. Mycket bra (Gå till fråga 17)
- b. Ganska bra (Gå till fråga 17)
- c. Varken bra eller dåligt
- d. Ganska dåligt (Gå till fråga 18)
- e. Mycket dåligt (Gå till fråga 18)

17.

Vad har, enligt dig, fungerat bra med verksamhetens tidigare sociala hållbarhetsarbete?

18.

Varför har, enligt dig, fungerat dåligt med verksamhetens tidigare sociala hållbarhetsarbete?

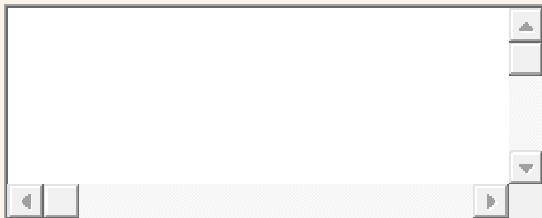
19.

Hur bedömer du Enköpings kommuns nuvarande förmåga att genomföra sitt sociala hållbarhetsarbete?

- a. Mycket bra (Gå till fråga 20)
- b. Ganska bra (Gå till fråga 20)
- c. Varken bra eller dåligt
- d. Ganska dåligt (Gå till fråga 21)
- e. Mycket dåligt (Gå till fråga 21)

20.

Varför har, enligt dig, kommunen en bra förmåga att genomföra sitt sociala hållbarhetsarbete?

21.

Varför har, enligt dig, kommunen en dålig förmåga att genomföra sitt sociala hållbarhetsarbete?

22.

Varför, enligt dig, måste samhället bli mer socialt hållbar?

Skicka nu